

Πλοήγηση στο ΝΑΤΟ

Πράσινα και προοδευτικά
μονοπάτια άσκησης
επιρροής

STUDY & DEBATE

GREEN EUROPEAN FOUNDATION

■■ HEINRICH BÖLL STIFTUNG
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ευχαριστίες

Η παρούσα έκθεση δημιουργήθηκε από το Ευρωπαϊκό Πράσινο Ίδρυμα, με την υποστήριξη της σουηδικής δεξαμενής σκέψης (think tank) Cogito. Αποτελεί μέρος του έργου Peace and Security Debate Series (Σειρά συζητήσεων για την Ειρήνη και την Ασφάλεια), σκοπός του οποίου είναι να παράσχει στους φορείς με οικολογικό προσανατολισμό σε όλη την Ευρώπη το χώρο και τους πόρους για να οικοδομήσουν αμοιβαία κατανόηση και να διευκολύνουν τις προοδευτικές ιδέες στο θέμα της ειρήνης και της ασφάλειας.

Θερμές ευχαριστίες σε όλους τους ερωτηθέντες και σχολιαστές αυτής της έκδοσης.

Συγγραφέας: Sarah Bitamazire

Συντονιστές έργου GEF (Ευρωπαϊκό Πράσινο Ίδρυμα): Laurent Standaert και Sien Hasker

Συντονιστής έργου της δεξαμενής σκέψης Cogito: Henrik Jalalian

Επιμέλεια και αναθεώρηση κειμένου στα αγγλικά: Charlotte Killeen

Σχέδιο και γραφικά: Klär.graphics

Απρίλιος 2024

Το κείμενο και τα γραφικά στοιχεία της παρούσας έκδοσης παρέχονται με την άδεια χρήσης Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0). Για τη συμφωνία παραχώρησης άδειας, βλ. <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>. Για μια σύνοψη (όχι υποκατάστατο), βλ. <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>.

Πλοήγηση στο ΝΑΤΟ

Πράσινα και προοδευτικά μονοπάτια
άσκησης επιρροής

Δημοσιεύτηκε από το Ευρωπαϊκό Πράσινο Ίδρυμα με την οικονομική στήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προς το Ευρωπαϊκό Πράσινο Ίδρυμα. Οι απόψεις που εκφράζονται στην παρούσα έκδοση είναι αποκλειστικά αυτές του συγγραφέα και των συντελεστών και δεν αντικατοπτρίζουν υποχρεωτικά τις απόψεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή του Ευρωπαϊκού Πράσινου Ιδρύματος.

Μπορείτε να πραγματοποιήσετε λήψη της έκθεσης από τη διεύθυνση www.gef.eu/tools-and-publications

Green European Foundation

Rue du Fossé 3, L-1536 Luxembourg
Γραφείο Βρυξελλών: Mundo Madou,
Avenue des Arts 7-8, 1210 Brussels,
Belgium
τηλέφωνο: +32 2 329 00 50
info@gef.eu · www.gef.eu

Το **Ευρωπαϊκό Πράσινο Ίδρυμα** (GEF) είναι ένα πολιτικό ίδρυμα Ευρωπαϊκού επιπέδου, αποστολή του οποίου είναι να συμβάλει στη δημιουργία μιας σφαιρικής διαλόγου εντός της Ευρώπης και να προωθήσει τη μεγαλύτερη συμμετοχή των πολιτών στην Ευρωπαϊκή πολιτική. Το GEF προσπαθεί να ενσωματώσει τις συζητήσεις σχετικά με τις Ευρωπαϊκές πολιτικές τόσο εντός, όσο και εκτός της Πράσινης πολιτικής οικογένειας. Το ίδρυμα λειτουργεί ως εργαστήριο νέων ιδεών, προσφέρει διασυνοριακή πολιτική εκπαίδευση και είναι μια πλατφόρμα συνεργασίας και ανταλλαγής απόψεων σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Cogito

info@cogito.nu
www.cogito.nu

Η δεξαμενή σκέψης **Cogito** εργάζεται με σκοπό να διευρύνει και να εμβαθύνει τον κοινωνικό διάλογο από μια πράσινη προοπτική. Επιθυμία μας είναι να αναδείξουμε εποικοδομητικές ιδέες και συγκεκριμένα παραδείγματα που αποδεικνύουν ότι μια βιώσιμη κοινωνία είναι εφικτή.

Πίνακας Περιεχομένων

Πρόλογος

από τους Sien Hasker & Laurent Standaert

7

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Χαρτογράφηση του Κινήματος

από την Sarah Bitamazire

9

ΕΚΘΕΣΗ

Πώς μπορούν οι Πράσινοι και Προοδευτικοί να ασκήσουν επιρροή στο NATO;

13

1. Εισαγωγή

13

1.1 Μέθοδος

1.2 Απόψεις των παραδοσιοκρατών και των πραγματιστών στο πλαίσιο της πράσινης πολιτικής ασφάλειας

1.3 Κρατο-κεντρική ασφάλεια vs ανθρώπινη ασφάλεια

1.4 Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου (NATO)

2. Επισκόπηση των θέσεων των Πράσινων κομμάτων για το NATO

16

2.1 Vihreät, Φινλανδία

2.2 Píratar, Ισλανδία

2.3 Miljöpartiet de gröna, Σουηδία

2.4 Miljøpartiet De Grønne, Νορβηγία

2.5 Bündnis 90/Die Grünen, Γερμανία

2.6 Socialistisk folkeparti, Δανία

2.7 Déi Gréng, Λουξεμβούργο

2.8 Europe Écologie Les Verts, Γαλλία

2.9 Ecolo και Groen, Βέλγιο

2.10 GroenLinks, Κάτω Χώρες

3. Ευρώπη, NATO και απόψεις σχετικά με την ασφάλεια

24

3.1 Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο για την Ασφάλεια

3.2 Ο ρόλος του NATO στον καθορισμό της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας

4. Πράσινες πολιτικές για την εθνική άμυνα και την άσκηση επιρροής στο NATO	26
4.1 Πράσινοι αμυντικοί προϋπολογισμοί	
4.2 Απεξάρτηση της άμυνας από τον άνθρακα	
4.3 Αμυντική συνεργασία της ΕΕ και στρατιωτικές προμήθειες	
5. NATO και πυρηνικός αφοπλισμός	28
5.1 Ένταξη στο NATO και προσπάθειες πυρηνικού αφοπλισμού	
6. Πράσινοι και θεσμική επιρροή	30
6.1 Συντονισμός και Πράσινοι στην κυβέρνηση	
6.2 Κοινοβουλευτική Συνέλευση του NATO	

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Μονοπάτια άσκησης επιρροής	35
Μια προειδοποίηση	35
Το NATO και μια ολοκληρωμένη αντίληψη της ασφάλειας	36
Πράσινοι αμυντικοί προϋπολογισμοί και αμυντική συνεργασία της ΕΕ	36
Πυρηνικός αφοπλισμός	36
Θεσμική επιρροή	37

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Κατάλογος συντομογραφιών	39
Ερωτήσεις συνέντευξης	39
Κατάλογος κομμάτων που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις	40

Πρόλογος

Sien Hasker & Laurent Standaert

Όταν η Ρωσία εισέβαλε στην Ουκρανία την 24^η Φεβρουαρίου 2022, η απάντηση της Ευρώπης ήταν άμεση και ενιαία. Και ενώ ο Πούτιν μπορεί να επικαλέστηκε μεταξύ των κινήτρων του την ανάγκη αντιμετώπισης της αυξανόμενης επιρροής του NATO στην περιοχή, το αποτέλεσμα ήταν ακριβώς το αντίθετο. Έκτοτε η Φινλανδία και η Σουηδία εντάχθηκαν στη συμμαχία και με αυτόν τον τρόπο αυξήθηκε η δημόσια και πολιτική στήριξη με σκοπό την στενότερη συνεργασία ΕΕ-NATO.

Παράλληλα, οι εκλογές του 2024 στις Ηνωμένες Πολιτείες και στην Ευρώπη ενέχουν βαθιά αβεβαιότητα και το ενδεχόμενο αποσταθεροποίησης των υφιστάμενων δομών ασφάλειας. Ο Ντόναλντ Τραμπ δεν δίστασε να ασκήσει κριτική στους Ευρωπαίους συμμάχους και να υπονομεύσει την εγγύηση συλλογικής ασφάλειας του NATO. Καθώς ο πόλεμος στην Ουκρανία εισέρχεται στον τρίτο χρόνο του, αναδύεται ολοένα και αυξανόμενο χάσμα στους κόλπους και μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τον ρόλο της Ευρώπης.

Από την πλευρά του πράσινου κινήματος, οι εξελίξεις αυτές έχουν εγείρει ανησυχητικά ερωτήματα. Παρά την ύπαρξη περιφερειακών διαφορών, οι Πράσινοι παραδοσιακά ευνοούν μια ολιστική προσέγγιση της ευρωπαϊκής ασφάλειας έναντι της διατλαντικής στρατιωτικής συμμαχίας, και η αντίθεση ή τουλάχιστον η αδιαφορία για το NATO αποτελεί επί μακρόν τον κανόνα. Ωστόσο, στο σημερινό πολιτικό τοπίο, και υπό την επιρροή προσώπων και κομμάτων στην Ανατολή, υπήρξε η παραδοχή ότι η απειλητική

Η **Sien Hasker** είναι Υπεύθυνη Προγράμματος του Ευρωπαϊκού Πράσινου Ιδρύματος.

Ο **Laurent Standaert** είναι Διευθυντής του Ευρωπαϊκού Πράσινου Ιδρύματος.

των Πρασίνων από αυτό το φόρουμ είναι αδύνατη.

Το Ευρωπαϊκό Πράσινο Ίδρυμα ξεκίνησε αυτή τη μελέτη με σκοπό να κατανοήσει τον τρόπο με τον οποίο πορεύονται οι πράσινοι και προοδευτικοί της ηπείρου έναντι του ΝΑΤΟ - όχι με τον απλό όρο αν είναι θετικά ή αρνητικά διακείμενοι, αλλά για να διαπιστώσει που ταιριάζει στην εργαλειοθήκη τους και ποιες ευκαιρίες υπάρχουν για να ευθυγραμμιστεί το ΝΑΤΟ με τις αξίες και προτεραιότητες της πολιτικής οικολογίας.

Είναι ζωτικής σημασίας να προστεθεί ένας εναλλακτικός τρόπος σκέψης στους κυρίαρχους και συντηρητικούς χώρους ασφαλείας και με δεδομένη την αυξανόμενη παρουσία των Πρασίνων στα κοινοβούλια και τις κυβερνήσεις σε όλη την ήπειρο, υπάρχει ο χώρος αλλά και η ανάγκη για μεγαλύτερη επιρροή και εμπειρογνομοσύνη. Οι σύγχρονοι κίνδυνοι για την ασφάλεια πηγάζουν όχι μόνο από τις στρατιωτικές ενέργειες αυταρχικών γειτόνων, αλλά περιλαμβάνουν και το κλίμα, την κυβερνοασφάλεια, την ετοιμότητα αντιμετώπισης πανδημιών και πολλά ακόμα. Πρόκειται για τομείς στους οποίους έχουν πολλά να συνεισφέρουν οι Πράσινοι. Είναι βέβαιο ότι οι απειλές αυτές πρέπει να αντιμετωπιστούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά απαιτούν επίσης και στρατηγική συνεργασία και συντονισμό με διεθνείς οργανισμούς όπως το ΝΑΤΟ, ο ΟΗΕ και ο ΟΑΣΕ.

Παρόλα αυτά, η παρούσα έκθεση υπογραμμίζει επίσης τους ουσιαστικούς κινδύνους που ενέχει η απλή προσπάθεια να αποκτήσει το ΝΑΤΟ πιο οικολογικό προσανατολισμό.

Δεν θα πρέπει να υποτιμηθεί το δημοκρατικό του έλλειμμα και η λογική του της στρατιωτικοποίησης. Όταν το μόνο που διαθέτεις είναι ένα σφυρί, όλα μοιάζουν με καρφιά. Το ερώτημα μετατρέπεται επομένως όχι άπλα στο πώς αλλά και στο πότε να γίνει (και πότε να μην γίνει) προσέγγιση του ΝΑΤΟ ως ένα χώρο άσκησης επιρροής στην πολιτική. Για το σκοπό αυτό, σημαντικό ρόλο παίζουν οι διακρατικές ανταλλαγές και η αμοιβαία μάθηση.

Μέσα από αυτή την έκδοση, η οποία βασίζεται σε συγκεκριμένα παραδείγματα και εμπειρογνομοσύνη, ελπίζουμε ότι θα παρακινήσουμε πολίτες και εμπειρογνώμονες σε όλη την Ευρώπη, ιδίως στο πλαίσιο του πράσινου κινήματος, να σκεφτούν προσεκτικά για το πώς ακριβώς θα μπορούσε το ΝΑΤΟ να ενταχθεί στο όραμά μας για μια ασφαλή, ακίνδυνη και ειρηνική Ευρώπη και κόσμο.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ Έκθεση

Χαρτογράφηση του Κινήματος

Σύνοψη από την
Sarah
Bitamazire

▪ Για συντακτικούς λόγους θα χρησιμοποιούμε εκφράσεις όπως *πράσινα* και *προοδευτικά κόμματα*, *πράσινοι*, και *πράσινα κόμματα* αδιακρίτως σε όλη την έκθεση. Τα κόμματα από τα οποία πήραμε συνεντεύξεις ανήκουν κυρίως ή τηρούν τις αξίες του EGP (Ευρωπαϊκό Πράσινο Κόμμα).

Τα πράσινα και προοδευτικά κόμματα* σε όλη την Ευρώπη, αντιμετώπιζαν ανέκαθεν με σκεπτικισμό τη στρατιωτική βιομηχανία και τις αμυντικές συμ-

μαχίες όπως το ΝΑΤΟ. Αυτό δεν σημαίνει ότι απείχαν από τη συζήτηση ή το διάλογο, αλλά είχαν υιοθετήσει σε κάποια πλαίσια μια τόσο αντιμιλιταριστική στάση με αποτέλεσμα να μην λαμβάνεται σοβαρά υπόψη η οπτική τους. Πολλοί υποστηρίζουν τον πλήρη αφοπλισμό και την επιδίωξη επίλυσης των διεθνών συγκρούσεων αποκλειστικά με μη-στρατιωτικά μέσα.¹ Ωστόσο οι ακριβείς θέσεις όχι μόνο διαφέρουν μεταξύ των κομμάτων, αλλά και με την πάροδο του χρόνου έχουν μεταβληθεί.

Ο ρωσικός επιθετικός πόλεμος κατά της Ουκρανίας, που ξεκίνησε τον Φεβρουάριο του 2022, αναδιαμόρφωσε τη συζήτηση σχετικά με την άμυνα και την ασφάλεια σε ένα πλαίσιο στο οποίο το εκλογικό σώμα ένιωθε ολοένα και μεγαλύτερο φόβο και ανησυχία για τα θέματα εθνικής ασφάλειας. Η πράσινη πολιτική οικογένεια δεν έμεινε ανεπηρέαστη από αυτό. Όλα τα παραπάνω συνέβησαν σε ένα πλαίσιο μέσων ενημέρωσης στα οποία

το ΝΑΤΟ παρουσιαζόταν ενίοτε ως η μόνη λύση για τη διασφάλιση της κυριαρχίας της Ουκρανίας έναντι της ρωσικής επίθεσης και συνεπώς για τη διαφύλαξη της ευρωπαϊκής ασφάλειας. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο που μπορεί να θεωρηθεί μια κλασική σύγκρουση ρεαλιστών (realos)- ριζοσπαστών (fundis), οι εσωτερικές συζητήσεις αποτέλεσαν πρόκληση λόγω του γεγονότος ότι οι θεμελιώδεις ιδεολογικές θέσεις έρχονταν σε αντίθεση με μια δηλωμένη ανάγκη πραγματισμού, καθώς η κοινή γνώμη τασσόταν ολοένα και περισσότερο υπέρ του ΝΑΤΟ ως εγγυητή της ευρωπαϊκής ασφάλειας.

Για τους Πράσινους στις χώρες που ήταν ήδη μέλη του ΝΑΤΟ, οι εσωτερικές συζητήσεις επικεντρώνονται στις στρατηγικές επηρεασμού του ΝΑΤΟ, καθώς επίσης και στην εξέταση του ρόλου του ΝΑΤΟ στον πόλεμο που εξαπέλυσε η Ρωσία κατά της Ουκρανίας και βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη. Το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο αποτελούν δύο παραδείγματα αυτών των χωρών. Για τα πράσινα κόμματα σε χώρες που δεν ήταν μέλη του ΝΑΤΟ, οι εσωτερικές συζητήσεις που ξεκίνησαν είχαν τη μορφή «υπέρ ή κατά» αλλά σύντομα εξελίχθηκαν σε συζήτηση σχετικά με τον τρόπο επηρεασμού του ΝΑΤΟ. Αυτό συνέβη στην περίπτωση των κομμάτων

Vihreät (Φινλανδία) και Miljöpartiet de gröna (Σουηδία). Η στροφή από μια σκεπτικιστική σε μια πραγματιστική ή ακόμα και θετική στάση απέναντι στο NATO, αποτελούσε πιθανώς συνδυασμό της αλλαγής της κοινής γνώμης και των πολιτικών οι οποίοι έπρεπε να κινηθούν σε ένα τελείως διαφορετικό περιβάλλον ασφάλειας. Τα επιχειρήματα εκείνων από το πράσινο κίνημα που είχαν θετική στάση απέναντι στο NATO πριν από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, εισακούστηκαν σε διαφορετικό πλαίσιο και, σε αυτό που μπορεί να θεωρηθεί ως μια αντισυμβατική αλλαγή, έχει γίνει όλο και πιο δύσκολο για τους ιδεολογικούς αντιπάλους του NATO να υποστηρίξουν τα επιχειρήματά τους. Υπήρχε και εξακολουθεί να υπάρχει μια ολοένα και αυξανόμενη συναίνεση ότι το NATO αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα για την ευρωπαϊκή ασφάλεια και ότι οι Πράσινοι θα πρέπει να έχουν σοβαρές πολιτικές θέσεις για να επηρεάσουν το NATO.²

Η ασφάλεια και η άμυνα ανέκαθεν είχαν ξεχωριστή σημασία για τα πράσινα κόμματα, αλλά συχνά οι ορισμοί είναι ευρύτεροι και διαφορετικοί από την συντηρητική και γενικά κεντρική πολιτική ατζέντα, ιδίως στην Ευρώπη σήμερα. Αυτή η ευρεία και περιεκτική κατανόηση της ασφάλειας από τους πράσινους θεωρείται από κάποιους ως μια μοναδική οπτική του κινήματος. Παράδειγμα για αυτό αποτελεί η σχέση ενέργειας-ασφάλειας η οποία έχει καλά ιδεολογικά ερείσματα στις πράσινες πολιτικές και οδήγησε στις εκκλήσεις για μείωση της εξάρτησης της Ευρώπης από το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο της Ρωσίας προκειμένου να διακοπεί η χρηματοδότηση των πολεμικών επιχειρήσεων του Πούτιν. Ωστόσο, είναι δύσκολο να προωθηθούν εναλλακτικές ερμηνείες χωρίς την εμπλοκή με τις υφιστάμενες στρατιωτικές και αμυντικές δομές. Σε αυτό το σημείο υπάρχουν προφανή κενά.

Από τα δέκα πράσινα και προοδευτικά κόμματα από τα οποία πήραμε συνέντευξη για

την παρούσα μελέτη, τα οχτώ στηρίζουν την ένταξη στο NATO και όλα συμφωνούν ότι τα πράσινα κόμματα πρέπει να συμμετέχουν περισσότερο στους τομείς της ασφάλειας και της άμυνας. Το ερώτημα δεν είναι εάν αλλά πώς μπορούν οι πράσινοι και προοδευτικοί να επηρεάσουν το NATO. Αυτό ισχύει ακόμα και για τα κόμματα που εξακολουθούν να αντιτίθενται στην ένταξη στο NATO. Κάποιες φορές ίσως είναι δύσκολο να καθοριστεί αν η αλλαγή ιδεολογικής θέσης είναι αποτέλεσμα μακροχρόνιων εσωτερικών συζητήσεων ή βραχυπρόθεσμων αντιδράσεων στην τρέχουσα κατάσταση της ασφάλειας στην Ευρώπη. Αυτό που αποδεικνύεται από την παρούσα έκθεση είναι ότι, ανεξαρτήτως των λόγων, υπάρχουν κάποιες κοινές και ευθυγραμμισμένες θέσεις πολιτικής των πράσινων της Ευρώπης για το NATO και ότι καθώς η πραγματικότητα μεταβάλλεται αναπτύσσονται και επιπλέον πολιτικές.³

² Πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με εκπροσώπους κομμάτων από τις ακόλουθες χώρες: Φινλανδία, Ισλανδία, Σουηδία, Νορβηγία, Γερμανία, Λουξεμβούργο, Γαλλία, Βέλγιο, Δανία και Κάτω Χώρες.

Η χαρτογράφηση αυτή περιγράφει τις θέσεις των δέκα πολιτικών κομμάτων σε σχέση με την ασφάλεια και την άμυνα ιδίως σε ό,τι αφορά το NATO, με σκοπό να αναδείξει τις προτάσεις πολιτικής που κρίνουμε πιο συναφείς με το σημερινό πλαίσιο ασφάλειας. Ελπίζουμε να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο για εσωτερικούς διαλόγους και συζητήσεις σχετικά με το NATO μεταξύ των Πράσινων και προοδευτικών της Ευρώπης και ένα σημείο εκκίνησης για την ανάπτυξη καλύτερων πράσινων πολιτικών στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας.

Σημειώσεις

- 1 Newell, P. (2019). Green Security (p. 72). In Global Green Politics. Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/9781108767224.003
- 2 Samir Jeraj, "Are Green Parties Still Pacifist?", *Green European Journal*, 13 Dec 2022 <https://www.greeneuropeanjournal.eu/are-green-parties-still-pacifists/>

Η **Sarah Bitamazire** είναι εμπειρογνώμονας σε θέματα διεθνούς δικαίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων και εξωτερικής πολιτικής σε περιβάλλοντα συγκρούσεων και υψηλού κινδύνου. Επί του παρόντος εργάζεται για τη στήριξη οργανισμών με στρατηγικές υπεύθυνης χρήσης της τεχνητής νοημοσύνης Πριν από αυτό βρισκόταν στο επίκεντρο της συζήτησης της σουηδικής πολιτικής για την άμυνα και τις εξωτερικές υποθέσεις, αναπτύσσοντας ιδέες πολιτικής για τους Πράσινους της Σουηδίας.

Έκθεση

Πώς μπορούν οι Πράσινοι και Προοδευτικοί να ασκήσουν επιρροή στο ΝΑΤΟ;

Έκθεση από την
Sarah Bitamazire

1. Εισαγωγή

1.1 Μέθοδος

Σκοπός αυτής της έκθεσης είναι να χαρτογραφήσει τις θέσεις των πράσινων και προοδευτικών σε σχέση με το ΝΑΤΟ. Η μελέτη αυτή δεν είναι διεξοδική και μπορεί να περιγραφεί καλύτερα ως μια χαρτογραφία που αναλύει τμήματα του ευρωπαϊκού τοπίου σχετικά με θέματα ασφάλειας και άμυνας, και συγκεκριμένα την τοποθέτηση ως προς την ένταξη στον Οργανισμό Βορειοατλαντικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ). Ο γενικός στόχος είναι να εξετάσουμε με κριτική ματιά τις θέσεις των πράσινων και των προοδευτικών σχετικά με το ΝΑΤΟ και να θέσουμε προτάσεις πολιτικής που είναι πιο κατάλληλες στο σημερινό πλαίσιο ασφάλειας.

Στη μελέτη έχουν συμπεριληφθεί τόσο η δευτερογενής έρευνα όσο και τα πρωτογενή δεδομένα που προέκυψαν από 14 λεπτομερείς συνεντεύξεις με νομοθέτες, πολιτικούς και προσωπικό επιφορτισμένο με θέματα πολιτικής. Η δευτερογενής έρευνα περιλαμβάνει δημόσια έγγραφα και έγγραφα εσωτερικής πολιτικής, επίσημες δηλώσεις, νομοθετικές προτάσεις, ακαδημαϊκά άρθρα περιοδικών και ερευνητικές εργασίες. Τα διαθέσιμα

δεδομένα από αυτά τα έγγραφα αποτέλεσαν καλή βάση στην οποία στηρίχθηκαν οι προσωπικές συνεντεύξεις.

Δεδομένου ότι επί του παρόντος οι θέσεις της πολιτικής για την ασφάλεια και την άμυνα αλλάζουν με ταχύ ρυθμό, η ενσωμάτωση ποιοτικών συνεντεύξεων ήταν απαραίτητη για την παροχή πληροφοριών από πρώτο χέρι, προοπτικών και διαφοροποιημένων ευρημάτων. Πραγματοποιήθηκε συνέντευξη με έναν τουλάχιστον εκπρόσωπο ανά κόμμα και οι συνεντεύξεις επικεντρώθηκαν γύρω από επτά περίπου κύριες ερωτήσεις (βλ. Παραρτήματα). Οι ερωτηθέντες μπορούν να διαιρεθούν σε δύο ομάδες. Στην πρώτη ομάδα περιλαμβάνονταν εκπρόσωποι που διέθεταν εμπειρία στην πολιτική άμυνας και ασφάλειας, όπως εκπρόσωποι τύπου σε θέματα άμυνας και/ή εξωτερικής πολιτικής. Στη δεύτερη ομάδα περιλαμβάνονταν προσωπικό πολιτικής, πολιτικοί σύμβουλοι και προσωπικό από δεξαμενές σκέψης που συνεργάζονται στενά με τα πολιτικά κόμματα που ερωτήθηκαν. Στο τέλος της παρούσας έκθεσης μπορείτε να βρείτε έναν εκτενή κατάλογο με τα κόμματα που συμμετείχαν. Για ορισμένα κόμματα, ήταν δυνατή μόνο η δευτερογενής έρευνα. Αυτό υποδεικνύεται στον πίνακα.

Η δευτερογενής έρευνα και οι συνεντεύξεις παρέχουν αρκετά δεδομένα και πληροφορίες για την παρουσίαση των προτάσεων πολιτικής και μια προσέγγιση του τρόπου με τον οποίο μπορούν οι πράσινοι να εργαστούν για να επιηρεάσουν το NATO.

1.2 Απόψεις των παραδοσιοκρατών και των πραγματιστών στο πλαίσιο της πράσινης πολιτικής ασφάλειας

Η πράσινη και προοδευτική σκέψη για την ασφάλεια εστιάζει κατά παράδοση στη συλλογική ασφάλεια, τη διεύρυνση της παραδοσιακής κατανόησης της ασφάλειας πέραν των συμβατικών στρατιωτικών και γεωπολιτικών προβληματισμών. Το πράσινο και προοδευτικό κίνημα, το οποίο έχει βαθιές ρίζες στην αστική κοινωνία, τα φεμινιστικά και ειρηνιστικά λαϊκά κινήματα, βρίσκεται στην πρώτη γραμμή αυτού που θεωρείται σήμερα ως προοδευτική σκέψη στον τομέα της ασφάλειας: μια σφαιρική προσέγγιση της πολιτικής ασφάλειας.¹ Αυτή η σφαιρική προσέγγιση έχει δώσει έμφαση στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα, το μετριασμό της κλιμακτικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτή, στην κοινωνική δικαιοσύνη και τα ανθρώπινα δικαιώματα, στη βιώσιμη ανάπτυξη και συνεργασία και στις μη-στρατιωτικές προσεγγίσεις για την επίλυση των συγκρούσεων.²

Για τους σκοπούς της παρούσας έκθεσης, μπορούμε να διακρίνουμε τους υπευθύνους χάραξης της πράσινης και προοδευτικής πολιτικής σε δύο κατηγορίες: τους παραδοσιοκράτες και τους πραγματιστές. Σε αυτές τις δύο συνιστώσες έχουν παρουσιαστεί οι περισσότερες διαφωνίες και κάποιες φορές τα κόμματα χρειάστηκε να κάνουν μια ιδεολογική επιλογή. Η απλούστευση έχει αρκετά σφάλματα, αλλά μας επιτρέπει να δούμε τα πράσινα και προοδευτικά κόμματα σε μια κλίμακα και να προσδιορίσουμε ποια πρότυπα είναι τα επικρατέστερα σήμερα όσον αφορά το NATO.

Οι παραδοσιοκράτες ανήκουν στο ισχυρό ειρηνιστικό κίνημα που θεωρεί τον милитарισμό

ως μια συνάρτηση της βιομηχανικής καπιταλιστικής κοινωνίας της οποίας αποτελεί μέρος και με την οποία είναι άρρηκτα συνδεδεμένος.³ Δίνουν έμφαση στη σημασία των μη-στρατιωτικών προσεγγίσεων για την επίλυση συγκρούσεων, όπως η διπλωματία, η διαπραγμάτευση και η πρόληψη των συγκρούσεων. Οι προσεγγίσεις αυτές δίνουν προτεραιότητα στο διάλογο και τη συνεργασία έναντι των στρατιωτικών επεμβάσεων, με στόχο τη μείωση της πιθανότητας ένοπλων συγκρούσεων και την προώθηση της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών. Το Miljöpartiet de gröna αποτελεί παράδειγμα κόμματος το οποίο, παρά το γεγονός ότι έχει μια επίσημη κομματική γραμμή η οποία είναι περισσότερο πραγματιστική, διαθέτει στο εσωτερικό του ισχυρές παραδοσιοκρατικές φωνές που αντιτίθενται σθεναρά στην ένταξη στο NATO.

Η άποψη που μοιράζονται οι πραγματιστές είναι ότι η καλύτερη προσέγγιση είναι η μη-στρατιωτική, αλλά υποστηρίζουν επίσης ότι θα ήταν αφελές εκ μέρους των πράσινων να πιστέψουν ότι τα κράτη μπορούν να λειτουργήσουν χωρίς στρατιωτικές και αστυνομικές δυνάμεις.⁴ Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, έπειτα από την εισβολή στο Ιράκ το 2003, οι διάφορες επεμβάσεις στο Αφγανιστάν υπό την καθοδήγηση του NATO, η επέμβαση στη Λιβύη και η ρωσική εισβολή πλήρους κλίμακας στην Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2022, πολλά πράσινα και προοδευτικά πολιτικά κόμματα στην Ευρώπη επανεξέτασαν τις θέσεις τους όσον αφορά την ασφάλεια και τον στρατό.⁵ Αυτό οδήγησε πολλά πράσινα κόμματα σε χαώδεις εσωτερικές συζητήσεις και κάποιες φορές στη χάραξη πολιτικής από το μηδέν. Το 2014, το κόμμα GroenLinks ήρθε αντιμέτωπο με διασπάσεις στο εσωτερικό του με μια ανοικτή και εκτενή συζήτηση για την στρατιωτική επέμβαση, αναδεικνύοντας το ευρύ φάσμα απόψεων που υπάρχει στους κόλπους του πράσινου κινήματος.⁶

Ανεξαρτήτως του συγκεκριμένου τομέα στον οποίο ανήκουν οι πράσινοι και προοδευτικοί νομοθέτες και οι υπεύθυνοι

χάραξης πολιτικής, πρέπει να σημειωθεί ότι η προσέγγισή τους της πράσινης και προοδευτικής σκέψης για την ασφάλεια ήταν σχετικά παθητική και υποβαθμισμένη στους αμιγώς στρατιωτικούς τομείς της πολιτικής. Οι τομείς αυτοί περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τις πολιτικές εθνικής άμυνας, το στρατιωτικό δόγμα, τους κανόνες εμπλοκής, τις πολιτικές στρατιωτικής δεοντολογίας και τη στρατιωτική τεχνολογία και καινοτομία, καθώς επίσης και την πολιτική της αμυντικής βιομηχανίας. Ωστόσο αυτό αλλάζει, και ολοένα και περισσότεροι πράσινοι και προοδευτικοί απευθύνουν έκκληση για τη χάραξη πολιτικής σε αυτούς τους τομείς.⁷

1.3 Κρατο-κεντρική ασφάλεια vs ανθρώπινη ασφάλεια

Η κρατο-κεντρική ασφάλεια εστιάζει κατά κύριο λόγο στην προστασία και διαφύλαξη της εδαφικής ακεραιότητας, της πολιτικής κυριαρχίας και των στρατηγικών συμφερόντων του κράτους. Δίνει έμφαση στη χρήση της στρατιωτικής, διπλωματικής και οικονομικής δύναμης για τη διασφάλιση της ασφάλειας και σταθερότητας του έθνους-κράτους.⁸ Η κρατο-κεντρική προσέγγιση της ασφάλειας εξακολουθεί να ενισχύει μεγάλο μέρος της συμβατικής σκέψης σε θέματα εθνικής και διεθνούς ασφάλειας, με πολλές χώρες να δίνουν έμφαση στην προστασία της εδαφικής τους ακεραιότητας, της πολιτικής κυριαρχίας και των στρατηγικών συμφερόντων ως πρωταρχικούς στόχους των πολιτικών και των στρατηγικών τους για την ασφάλεια. Η προσέγγιση τυγχάνει ευρείας εκπροσώπησης μεταξύ των μελών του ΝΑΤΟ, σε πλήρη αντίθεση με την κυρίαρχη σκέψη εντός του πράσινου κινήματος.

Το πράσινο και προοδευτικό κίνημα πρωτοστατεί στην ανάδειξη της ανθρώπινης ασφάλειας. Η ανθρώπινη ασφάλεια⁹ αναγνωρίζει ότι η ασφάλεια των ατόμων είναι αλληλένδετη με ευρύτερους

κοινωνικούς, οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες, που συνηγορούν υπέρ μιας περισσότερο ολοκληρωμένης και ανθρωπο-κεντρικής κατανόησης της ασφάλειας, πέραν του παραδοσιακού κρατο-κεντρικού παραδείγματος.⁹ Οι έννοιες της ασφάλειας θα πρέπει να εκτείνονται και πέρα από τις στρατιωτικές και πολιτικές διαστάσεις για να συμπεριλαμβάνουν την ευεξία και την ασφάλεια των ατόμων. Η ασφάλεια περιλαμβάνει πτυχές όπως η οικονομική ασφάλεια, η ασφάλεια των τροφίμων, η υγειονομική, η περιβαλλοντική, η προσωπική ασφάλεια και η ασφάλεια της κοινότητας.¹⁰ Η προοπτική αυτή ήρθε στο προσκήνιο στις αρχές της δεκαετίας του 2000, ωστόσο αμφισβητείται ολοένα και περισσότερο και τίθεται σε δεύτερη μοίρα σε ένα πλαίσιο στο οποίο οι στρατιωτικές λύσεις βρίσκονται και πάλι στην πρώτη γραμμή των συζητήσεων σχετικά με την ευρωπαϊκή και παγκόσμια ασφάλεια.

1.4 Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ)

Ο Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ), που ιδρύθηκε το 1949, αποτελεί μια πολιτική και στρατιωτική συμμαχία η οποία λειτουργεί με βάση τις αρχές της συλλογικής άμυνας και συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών της. Ο οργανισμός δραστηριοποιείται μέσω τακτικών διαβουλεύσεων και της οικοδόμησης συναίνεση μεταξύ των 31 χωρών μελών του, οι οποίες συμβάλουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για ζητήματα κοινού συμφέροντος, συμπεριλαμβανομένης της άμυνας και ασφάλειας.¹¹

Η βασική αποστολή του ΝΑΤΟ περιστρέφεται γύρω από την αμοιβαία δέσμευση για τη συλλογική άμυνα, η οποία ορίζει ότι μια επίθεση εναντίον ενός μέλους θεωρείται ως επίθεση εναντίον όλων, επιβάλλοντας συλλογική ανταπόκριση.¹² Επιπλέον, το ΝΑΤΟ διευκολύνει τη στρατιωτική συνεργασία, τις κοινές εκπαιδευτικές ασκήσεις και την ανταλλαγή

⁷ Το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην παρουσίαση και προώθηση της έννοιας της ανθρώπινης ασφάλειας.

⁹ Άρθρο 5 του Βορειοατλαντικού Συμφώνου.

πληροφοριών και πόρων μεταξύ των μελών του με σκοπό την ενίσχυση των αμυντικών ικανοτήτων και τη διαλειτουργικότητα των συμμαχικών δυνάμεων.

Σύμφωνα με την πολιτική διεύρυνσης του NATO η ένταξη στο NATO είναι ανοιχτή σε οποιοδήποτε άλλο ευρωπαϊκό κράτος το οποίο είναι σε θέση να προωθήσει τις αρχές αυτού του Συμφώνου και να συμβάλει στην ασφάλεια της περιοχής του Βορείου Ατλαντικού.* Το τελευταίο μέλος που εντάχθηκε ήταν η Φινλανδία το 2023. Μέχρι τη στιγμή που γραφόταν το παρόν η Σουηδία έχει υποβάλει αίτηση και αναμένει την επίσημη κοινοβουλευτική έγκριση από την Ουγγαρία και τη Τουρκία.

* Άρθρο 10 του Βορειοατλαντικού Συμφώνου.

2. Επισκόπηση των θέσεων των Πράσινων κομμάτων για το NATO

Στην ενότητα αυτή περιγράφεται η, διαχρονική αλλά και η σημερινή, θέση των πράσινων κομμάτων της Φινλανδίας, της Ισλανδίας, της Σουηδίας, της Νορβηγίας, της Γερμανίας, του Λουξεμβούργου, της Γαλλίας, του Βελγίου και των Κάτω Χωρών έναντι του NATO. Οι χώρες αυτές επιλέχθηκαν ως ένα ενδιαφέρον σημείο τομής των υφιστάμενων και υποψηφίων μελών, τα οποία έχουν διαφορετικές προσεγγίσεις και εμπειρίες στο πλαίσιο της συμμαχίας. Τα προφίλ βασίζονται στις συνεντεύξεις με εκπροσώπους αυτών των πράσινων και προοδευτικών πολιτικών κομμάτων καθώς επίσης και σε δευτερογενή έρευνα.

Σκοπός είναι η ανάλυση της εξέλιξης συγκεκριμένων πολιτικών και η περιγραφή του τοπίου των πράσινων ευρωπαϊκών θέσεων για το NATO. Ορισμένοι από τους κύριους θεματικούς τομείς περιλαμβάνουν τη μεταρρύθμιση στο εσωτερικό του NATO, τον πυρηνικό αφοπλισμό, την αμυντική

συνεργασία της ΕΕ και τον τρόπο αντιμετώπισης της επιρροής των ΗΠΑ στις πολιτικές ασφάλειας και στο NATO, καθώς και τη συμπληρωματικότητα της ΕΕ και του NATO.

2.1 Vihreät, Φινλανδία

Η Φινλανδία είναι η μόνη σκανδιναβική χώρα που συνορεύει ουσιαστικά με τη Ρωσία. Η θέση του Vihreät αναφορικά με το NATO αποτέλεσε αντικείμενο εσωτερικής συζήτησης, η οποία επισπεύστηκε κάπως μετά τον Φεβρουάριο του 2022. Διαχρονικά, η αντιπολίτευση του κόμματος επέκρινε τις στρατιωτικές δραστηριότητες της συμμαχίας και αυτό που αντιλαμβάνονταν ως εστίαση σε στρατιωτικές λύσεις για τις προκλήσεις ασφαλείας.

Όσον αφορά την ένταξη στο NATO υπήρχε διάσταση απόψεων, με ορισμένους πράσινους να είναι πιο ανοιχτοί στο ενδεχόμενο ένταξης της Φινλανδίας, μια θέση που κέρδισε έδαφος καθώς εξελισσόταν η δυναμική στο θέμα της ασφάλειας στη Βόρεια Ευρώπη. Κατά τα τελευταία χρόνια, το περιβάλλον ασφαλείας της Φινλανδίας έχει υποστεί αλλαγές: στο άμεσα γειτονικό της χώρο, η αυξανόμενη ένταση μεταξύ του NATO και της Ρωσίας έχει καταστεί εμφανής, ιδιαίτερα στην περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας. Το γεγονός αυτό συνετέλεσε σε μεγάλο βαθμό ώστε μερικά μέλη του Vihreät να επαναξιολογήσουν τη στάση τους απέναντι στο NATO.

Η σημασία του NATO για την ασφάλεια της Φινλανδίας αποτέλεσε αποφασιστικό παράγοντα για την αλλαγή στάσης όσον αφορά την ένταξη στο NATO. Ωστόσο, η αλλαγή αυτή δεν ακολουθήθηκε από την έγκριση όλων των θεμάτων σχετικά με το NATO. Το NATO θεωρείται ως ο κύριος πάροχος ασφαλείας της Ευρώπης και ένας τρόπος διασφάλισης της ανεξαρτησίας και συνεχούς ειρήνης της Φινλανδίας στην περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας.¹²

Το Vihreät είναι ένα από τα περισσότερα φιλο-NATOϊκά κόμματα σε σύγκριση με εκείνα των γειτονικών χωρών της περιοχής και έχει πραγματοποιήσει εκτενείς εσωτερικές συζητήσεις σχετικά με το πώς μπορεί η Φινλανδία στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ να συμβάλει στην περιφερειακή ασφάλεια.¹³ Ένα από τα κύρια ερωτήματα που τέθηκαν κατά τη διάρκεια των εσωτερικών συζητήσεων ήταν το εξής: «πώς αγωνίζεται κάποιος για ειρήνη και τη μη χρήση βίας σε έναν κόσμο ατελή»; Το πρόσφατο Πολιτικό Πρόγραμμα του Vihreät, που εγκρίθηκε στο Συνέδριο του Κόμματος το 2022, αλλάζει την παλαιότερη θέση και δηλώνει πλέον ότι οι Πράσινοι της Φινλανδίας στηρίζουν την ένταξη της χώρας στο ΝΑΤΟ.¹⁴ Τον Οκτώβριο του 2023, το κόμμα ενέκρινε μια πιο λεπτομερή θέση πολιτικής, επιβεβαιώνοντας εκ νέου τη δέσμευση για ένταξη στο ΝΑΤΟ και τονίζοντας πόσο σημαντικό είναι για τη Φινλανδία να έχει ισχυρό ρόλο στη διαφύλαξη της δημοκρατίας στην Ευρώπη.

Ο πυρηνικός αφοπλισμός παραμένει σαφής προτεραιότητα του Vihreät, ακόμα και μετά την αλλαγή της στάσης του αναφορικά με την ένταξη στο ΝΑΤΟ. Το κόμμα τάσσεται κατά της ύπαρξης πυρηνικών όπλων σε φινλανδικό έδαφος. Σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία της Φινλανδίας τα πυρηνικά όπλα είναι παράνομα. Αναφορικά με το ΝΑΤΟ ως ένα πεδίο άσκησης ή μη επιρροής, το Vihreät έχει ως προτεραιότητα να διασφαλίσει ότι η πολιτική ασφάλειας και η εξωτερική πολιτική της ίδιας της Φινλανδίας ευθυγραμμίζεται με την ευρεία αντίληψη της ασφάλειας. Από αυτή τη θέση, η άσκηση επιρροής στο ΝΑΤΟ σημαίνει «να οδηγήσουμε το ΝΑΤΟ να κάνει πράξη τα λόγια του». Οι εκπρόσωποι του Vihreät επισημαίνουν ότι το ΝΑΤΟ πρέπει να εστιάζει λιγότερο στην στρατιωτικοποίηση των ζητημάτων ασφάλειας και περισσότερο στην οικοδόμηση της δημοκρατίας και της ανθεκτικότητας και να δώσει επίσης προτεραιότητα στις δεσμεύσεις για το κλίμα και την περιβαλλοντική ασφάλεια.

Όσον αφορά τον τρόπο σύνδεσης ή συνεργασίας της ΕΕ με το ΝΑΤΟ, το Vihreät υποστηρίζει ότι οι οργανισμοί αλληλοσυμπληρώνονται. Στη Φινλανδία, το επιχείρημα για την ένταξη στην ΕΕ έχει, έως ένα συγκεκριμένο βαθμό, επικεντρωθεί στην ασφάλεια. Η ένταξη στο ΝΑΤΟ αλλάζει αυτή τη δυναμική. Οι συζητήσεις για την υπερβολική ανάθεση της ασφάλειας στο ΝΑΤΟ προκαλούν ανησυχία, καθώς με μια στρατιωτική συμμαχία ελλοχεύει ο κίνδυνος να στρατιωτικοποιηθεί τα πάντα. Το γεγονός αυτό κάνει ακόμα πιο σημαντικό τον σαφή διαχωρισμό των ρόλων. Μια ιδέα που αποτέλεσε μέρος της συζήτησης στη Φινλανδία είναι η επιτακτική ανάγκη ύπαρξης μιας ισχυρής φωνής της ΕΕ εντός του ΝΑΤΟ με σκοπό την αντιμετώπιση των κινδύνων της υπερ-στρατιωτικοποίησής.

2.2 Píratar, Ισλανδία

Στο περιβάλλον της Ισλανδίας, η οποία είναι γενικώς γνωστή για τον ειρηνιστικό της προσανατολισμό, η στήριξη προς το ΝΑΤΟ αυξήθηκε μετά τη ρωσική εισβολή πλήρους κλίμακας στην Ουκρανία. Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, οι αμυντικές δαπάνες διπλασιάστηκαν και η δραστηριότητα του ΝΑΤΟ αυξήθηκε εκθετικά. Η αεροπορική ναυτική βάση στο Keflavík αποτελεί τη διοίκηση υποδοχής του ΝΑΤΟ στην Ισλανδία, στην οποία οι ΗΠΑ έχουν σταθμεύσει στρατηγικά βομβαρδιστικά αεροπλάνα από τον Αύγουστο του 2023.

Η θέση του κόμματος Píratar για το ΝΑΤΟ μπορεί να περιγραφεί ως μια ρεαλιστική και βολική επιλογή. Είναι ιδεολογικά αντίθετοι, αλλά είναι δύσκολο να ιεραρχηθεί η αντίθεση σε θέματα που σχετίζονται με το ΝΑΤΟ.¹⁵ Στο εσωτερικό του κόμματος υπάρχουν πολιτικοί που πιέζουν για έναν πιο ενεργό ρόλο σε φόρουμ όπως η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του ΝΑΤΟ, υποστηρίζοντας ότι χρειάζονται περισσότεροι άνθρωποι να στηρίζουν τον αφοπλισμό και τη φεμινιστική εξωτερική πολιτική στους παραδοσιακά μιλιταριστικούς και συντηρητικούς κύκλους του ΝΑΤΟ. Το κόμμα

επέκρινε την παντελή έλλειψη διαφάνειας σε ό,τι αφορά τα ζητήματα σχετικά με το NATO, ιδιαίτερα μεταξύ της κυβέρνησης και του κοινοβουλίου. Το Píratar επέκρινε δημόσια την Αεροπορική Βάση του Keflavík, η οποία μπορεί να περιγραφεί ως μία προσωρινή μόνιμη βάση. Η κριτική αυτή προσανατολίζεται προς την αύξηση της επιρροής των ΗΠΑ στην Ισλανδία στον τομέα της ασφάλειας.

Η βούληση του Píratar είναι να κηρυχθεί η Ισλανδία ελεύθερη από πυρηνικά όπλα ενώ θα ήθελε μια επικαιροποιημένη διμερή συμφωνία με τις ΗΠΑ στην οποία θα είναι σαφές τι επιτρέπεται και τι όχι στον ισλανδικό χώρο. Ο Ισλανδός εκπρόσωπος του Píratar ήταν μέλος της ομάδας των πράσινων και προοδευτικών που υπέβαλε τον Μάιο του 2023 στο Λουξεμβούργο τροπολογία με 20 θέσεις πολιτικής, στην οποία παροτρύνει τις εθνικές κυβερνήσεις να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για τη διεθνή ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένων των πρακτικών μέτρων που απαιτούνται για την προώθηση του ελέγχου των εξοπλισμών και τον πυρηνικό αφοπλισμό. Τα μέλη του κόμματος της Πράσινης Αριστεράς υπέβαλαν έξι φορές από το 2017, με την τελευταία τον Σεπτέμβριο του 2022, ενώπιον του κοινοβουλίου μια κοινοβουλευτική πρόταση για την προσχώρηση της Ισλανδίας στη Συνθήκη για την Απαγόρευση Πυρηνικών Όπλων (TPNW). Κατά τη διάρκεια των δημόσιων διαβουλεύσεων σχετικά με την κοινοβουλευτική πρόταση, ο Υπουργός Εξωτερικών τάχθηκε κατά της προσχώρησης της Ισλανδίας στη Συνθήκη. Τον Νοέμβριο του 2022, ο Υπουργός Εξωτερικών τόνισε ότι η Πολιτική Εθνικής Ασφάλειας δίνει επίσης έμφαση στην ένταξη στο NATO και στη διμερή αμυντική συμφωνία με τις ΗΠΑ και ότι η Συνθήκη θα ήταν αντίθετη με τις δεσμεύσεις της Ισλανδίας έναντι του NATO.

2.3 Miljöpartiet de gröna, Σουηδία

Από την ίδρυση του κόμματος, το Miljöpartiet de gröna έχει ταχθεί κατά της ένταξης της Σουηδίας στο NATO, ως μια σαφή θέση του

προγράμματος του κόμματος. Ωστόσο, μέχρι πρόσφατα, η θέση αυτή δεν είχε αποτελέσει αντικείμενο συζήτησης. Οι Πράσινοι της Σουηδίας, σε πιο γενικά θέματα πολιτικής για την άμυνα και την ασφάλεια έχουν εστιάσει κυρίως στην ανάγκη ύπαρξης μη-στρατιωτικής άμυνας και ετοιμότητας για την αντιμετώπιση καταστροφών.

Τα τελευταία 15 χρόνια πολλές συζητήσεις έχουν γίνει σχετικά με το θέμα της στρατιωτικοποίησης της ΕΕ, στο οποίο υπήρξαν, παραδείγματος χάρη, θερμοί υποστηρικτές ενός μη στρατιωτικού ειρηνευτικού σώματος. Στη διάρκεια της επταετούς θητείας του στον κυβερνητικό συνασπισμό με το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, το Miljöpartiet de gröna συμφώνησε σε αρκετές αναθεωρήσεις και στόχους αναφορικά με την εθνική αμυντική πολιτική, τους στρατιωτικούς στόχους και τη συνεργασία με το NATO. Το γεγονός αυτό οδήγησε στην αποστασιοποίηση μερών του κόμματος, μεταξύ των οποίων η πρώην ηγεσία που θεωρούσε τις πολιτικές αυτές ως μη συμβατές με την ειρηνιστική τους βάση.¹⁶

Ο ρωσικός επιθετικός πόλεμος κατά της Ουκρανίας επηρέασε τόσο τα μέλη του κόμματος όσο και το εκλογικό σώμα. Μολονότι παραδοσιακά πολλοί θα αποστασιοποιούνταν από τον πόλεμο, τις πωλήσεις όπλων και τις στρατιωτικές συμμαχίες, γίνεται κατανοητό ότι οι προηγούμενες θέσεις πρέπει να αμφισβητηθούν και να επανεξεταστούν.¹⁷ Αρκετοί εκπρόσωποι του κόμματος εξέφρασαν την ανάγκη τήρησης μιας πραγματιστικής στάσης όσον αφορά την ένταξη στο NATO, αντιτιθέμενοι στην προηγούμενη ισχυρή θέση τους κατά της ένταξης.¹⁸

Η τρέχουσα θέση των πράσινων της Σουηδίας εξακολουθεί να είναι κατά της ένταξης στο NATO. Ωστόσο, η ηγεσία του κόμματος έχει επισημάνει σε αρκετές δηλώσεις και προτάσεις της στο κοινοβούλιο ότι σε περίπτωση ένταξης της Σουηδίας στο NATO, το κόμμα δε θα πιέσει για έξοδο από αυτό. Σε περίπτωση που γίνει αυτό, έχουν αρκετές θέσεις

αναφορικά με τον τρόπο που θεωρούν ότι θα πρέπει να ενεργήσει η Σουηδία ως μέλος της συμμαχίας.¹⁹ Οι θέσεις της πολιτικής τους περιλαμβάνουν μια σαφή στάση όσον αφορά τα πυρηνικά όπλα: κανένα πυρηνικό όπλο δε θα μεταφερθεί σε σουηδικό έδαφος και προκειμένου να υπάρξει μια εγγύηση για αυτό, επιθυμούν την απαγόρευση των πυρηνικών όπλων στο σουηδικό έδαφος με νομοθετική ρύθμιση. Σε άλλες θέσεις της

• Μη πρώτη χρήση (No First Use (NFU)) σημαίνει ότι μια πυρηνική δύναμη δεσμεύεται να μην χρησιμοποιήσει ποτέ πυρηνικά όπλα, παρά μόνο ως αντίποινα σε προηγούμενη πυρηνική επίθεση (δεύτερο χτύπημα). Επί του παρόντος μόνο η Κίνα και η Ινδία διαθέτουν επίσημες πολιτικές NFU.

πολιτικής εισάγεται η αρχή της «μη πρώτης χρήσης» (no first use)²⁰ στο ΝΑΤΟ και η προσπάθεια να γίνει το ΝΑΤΟ πιο δημοκρατικό μέσω μιας απαίτησης δημοκρατίας ώστε μόνο οι χώρες που πληρούν

τα δημοκρατικά κριτήρια να επιτρέπεται να είναι μέλη.

Η θέση της ηγεσίας του κόμματος επιβεβαιώθηκε τον Νοέμβριο του 2023 στο συνέδριο που διεξάγεται κάθε δύο χρόνια, αλλά από τις συζητήσεις φάνηκε πως το κόμμα είναι ακόμη αρκετά διχασμένο μεταξύ των απόψεων των πραγματιστών και παραδοσιοκρατών σε ό,τι αφορά τις στρατιωτικές συμμαχίες και συγκεκριμένα το ΝΑΤΟ.

2.4 Miljøpartiet De Grønne, Νορβηγία

Το κόμμα των Πρασίνων της Νορβηγίας, Miljøpartiet De Grønne (MDG), είναι υπέρ της ένταξης στο ΝΑΤΟ και έχει εκφράσει διαφοροποιημένες και κατά καιρούς επικριτικές πολιτικές θέσεις έναντι του ΝΑΤΟ. Για παράδειγμα το MDG ψήφισε κατά της παρουσίας αμερικανικών στρατιωτικών βάσεων στη Νορβηγία. Παράλληλα, το MDG έχει τονίσει εύγλωττα αυτό που περιγράφεται ως ανικανότητα του ΝΑΤΟ να χειριστεί την ανέντιμη συμπεριφορά της Τουρκίας, παραδείγματος χάρι σε ό,τι αφορά την ένταξη της Σουηδίας στο ΝΑΤΟ. Επιπλέον, οι πράσινοι της Νορβηγίας έχουν προσπαθήσει να ξεκινήσουν

μια ευρύτερη πολιτική συζήτηση σχετικά με την εξαίρεση των χωρών του ΝΑΤΟ από δικαστήρια για εγκλήματα πολέμου.²⁰

Το MDG επικρίνει την εξωτερική πολιτική και τον ιμπεριαλισμό των ΗΠΑ και θέλει να δει τη Νορβηγία να είναι πιο ανοιχτά επικριτική απέναντί τους στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ. Ένας από τους λόγους για αυτό είναι ο τρόπος με τον οποίο τα διπλά πρότυπα των ΗΠΑ υπονομεύουν την αξιοπιστία του ΝΑΤΟ σε ό,τι αφορά τη δημοκρατία και την άμυνα. Βούληση του MDG είναι η αυξημένη συνεργασία και ο συντονισμός των σκανδιναβικών χωρών στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ.

2.5 Bündnis 90/Die Grünen, Γερμανία

Το Bündnis 90/Die Grünen έχει αντιμετωπίσει ιστορικές ιδεολογικές εντάσεις. Αυτές οι εγγενείς εντάσεις μεταξύ των παραδοσιοκρατών και των πραγματιστών υφίστανται από τη δεκαετία του 90. Από ιστορική άποψη, οι πράσινοι της Γερμανίας έχουν υπάρξει επικριτικοί απέναντι στο ΝΑΤΟ και έχουν τονίσει τη σημασία του αφοπλισμού, της επίλυσης των συγκρούσεων και της εστίασης σε μη-στρατιωτικές λύσεις για τις διεθνείς συγκρούσεις.

Η θητεία του Joschka Fischer σηματοδεύτηκε από σημαντικές προκλήσεις στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής και συζητήσεις γύρω από την χρήση ισχύος στις διεθνείς συγκρούσεις, όπως η συμμετοχή της Γερμανίας στην επέμβαση του ΝΑΤΟ στο Κόσοβο το 1999. Η απόφαση ήταν αμφιλεγόμενη και αντιμετώπισε τις αντιδράσεις παραδοσιοκρατικών τμημάτων του κόμματος. Σήμερα, το Die Grünen μπορεί να θεωρηθεί ως προσανατολισμένο περισσότερο προς την πραγματιστική πλευρά. Η Annalena Baerbock, η οποία διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην προσέγγιση των δύο πλευρών, μετακίνησε το κόμμα περισσότερο προς μια κεντρώα θέση. Η Baerbock ξεκίνησε το πρόγραμμα του κόμματος το οποίο περιγράφει το ΝΑΤΟ ως

ένα απαραίτητο μέρος για την ασφάλεια της Ευρώπης και τάσσεται υπέρ της αμυντικής συνεργασίας με την ΕΕ.

Η αλλαγή αυτή μπορεί να εξηγηθεί από το γεγονός ότι κανένα άλλο πράσινο κόμμα της Ευρώπης δεν ήρθε αντιμέτωπο με δύσκολα διλήμματα που τίθενται από το ενδεχόμενο κυβερνητικών συνασπισμών τόσο σε εθνικά όσο και σε περιφερειακά κοινοβούλια. Το Die Grünen κατά την περίοδο 1998-2005 καθώς και από το 2021 και έκτοτε συμμετέχει σε μια κυβέρνηση συνασπισμού.

Προηγούμενες συζητήσεις στο εσωτερικό του Bündnis 90/Die Grünen επικεντρώθηκαν στη λήψη θέσης υπέρ ή κατά του NATO, αλλά μετά την εισβολή πλήρους κλίμακας της Ρωσίας στην Ουκρανία φαίνεται να υπάρχει ισχυρότερη συναίνεση στο εσωτερικό του κόμματος ότι το NATO είναι απαραίτητο για την ευρωπαϊκή ασφάλεια σήμερα. Η επίσημη στάση των πράσινων της Γερμανίας για μια Ευρώπη χωρίς πυρηνικά αποτελεί μέρος της κομματικής πλατφόρμας, ενώ μερικοί εντός του κόμματος θεωρούν τα όπλα ως αναγκαίο κακό για όσο διάστημα εξακολουθεί να υπάρχει η απειλή της Ρωσίας για την Ευρώπη.²¹ Υπάρχει μια συνεχιζόμενη συζήτηση σχετικά με την επίτευξη του στόχου του αμυντικού προϋπολογισμού στο 2% του ΑΕΠ, τον οποίο κάποιοι εκπρόσωποι θεωρούν κοντόφθαλμο και αναποτελεσματικό, εκφράζοντας την προτίμησή τους για έναν στόχο προϋπολογισμού εστιασμένο στις ανάγκες. Η ανάγκη για μια επικαιροποιημένη συζήτηση για τον έλεγχο των εξοπλισμών και την οργάνωση της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας θεωρείται κορυφαία προτεραιότητα.

2.6 Socialistisk folkeparti, Δανία

Καθόλη την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου, το Socialistisk folkeparti (SF) ήταν αντίθετο στο NATO. Ωστόσο, μετά το Σύμφωνο της Βαρσοβίας, η θέση του κόμματος άλλαξε και κινήθηκε προς την αποδοχή του NATO. Ένα συμβάν που παγίωσε αυτή την αλλαγή θέσης

ήταν η Κρίση στα Βαλκάνια τη δεκαετία του 90, όταν το NATO θεωρούνταν ένας παράγοντας που θα μπορούσε να ενεργήσει προληπτικά στον τομέα της άμυνας τη στιγμή που το Συμβούλιο του ΟΗΕ είχε δεμένα τα χέρια του λόγω της παρακώλυσης εκ μέρους της Ρωσίας.

Κατά την πρώτη δεκαετία αυτού του αιώνα, το NATO θεωρήθηκε ότι απομακρύνθηκε από τους πρωταρχικούς στόχους του, δηλαδή να αποτελεί μια αμυντική συμμαχία. Το SF δεν στήριξε τις αποστολές του NATO στο Αφγανιστάν και το Ιράκ, στις οποίες η Δανία συνέβαλε με στρατεύματα. Ο πόλεμος στην Ουκρανία και ο ρόλος του NATO σε αυτόν, κρίνεται ως μια εποικοδομητική επιστροφή στις βασικές αξίες και στόχους του NATO. Σύμφωνα με το SF, η σημασία του NATO έγκειται στο ρόλο του ως αμυντικής συμμαχίας, εγγύησης της ασφάλειας και μιας ασφαλιστικής δικλείδας, που θα πρέπει να επικεντρώνεται στην υπεράσπιση των δημοκρατικών αξιών και της εδαφικής κυριαρχίας των μελών της. Το SF δεν θεωρεί το NATO ως ένα σχετικό φόρουμ πολιτικών συζητήσεων και αποφάσεων σχετικά με τη γενική πολιτική ασφάλειας και την εξωτερική πολιτική.²² Για αυτά τα ζητήματα καταλληλότερο φόρουμ θεωρείται η ΕΕ. Το NATO πρέπει να παραμείνει ένας παράγοντας προάσπισης της ασφάλειας και όχι ένας επιθετικός παράγοντας με αποστολή την «εξάπλωση της δημοκρατίας».

²² Από ένα απαντητικό email του εκπροσώπου του SF.

Το SF ασκεί κριτική για το γεγονός ότι η εθνική συνεισφορά στη γενική εγγύηση της ασφάλειας στο πλαίσιο του NATO μετράται ως ποσοστό του εθνικού ΑΕΠ, δεδομένου ότι η απειλή για την ασφάλεια της Δανίας και/ή του NATO, συνολικά ούτε αυξάνεται ούτε μειώνεται με την αύξηση του ΑΕΠ. Αυτό, ωστόσο, είναι απίθανο να αλλάξει και δεδομένης της τρέχουσας κατάστασης της ασφάλειας και του πολέμου στην Ουκρανία, το SF έχει επίσης αποδεχτεί και αναγνωρίσει

την ανάγκη επένδυσης του 2% του εθνικού ΑΕΠ στην άμυνα, η οποία έχει άμεση ανάγκη επενδύσεων σε στρατιωτικό εξοπλισμό, στρατολογήσεις και τακτικές επισκευές και ανακαινίσεις.²²

Η πιο κοινή συζήτηση που πραγματοποιείται στο ΝΑΤΟ είναι εάν τα κράτη μέλη ανταποκρίνονται στο αίτημα για δαπάνες της τάξης του 2% του ΑΕΠ. Ως απάντηση σε αυτό, το SF υπογραμμίζει - σύμφωνα και με τη θέση της Δανίας - την ισχυρή δέσμευση της Δανίας στις πρόσφατες διεθνείς στρατιωτικές αποστολές, τις επενδύσεις για την ασφάλεια της Αρκτικής (που επί του παρόντος δεν υπολογίζεται στον τρόπο υπολογισμού του 2% από το ΝΑΤΟ) και τη δέσμευση για την ετοιμότητα του ΝΑΤΟ σε όλη την ανατολική πλευρά προς τη Ρωσία.

Το ΝΑΤΟ εξακολουθεί να αντιμετωπίζεται ως ο ακρογωνιαίος λίθος της ασφάλειας και της εξωτερικής πολιτικής της Δανίας στο ευρύ πολιτικό φάσμα. Ορισμένοι ισχυρίζονται ότι οι παρεκκλίσεις της Δανίας από την ΕΕ συμβάλλουν επίσης στη συνεχή εξάρτηση της Δανίας από το ΝΑΤΟ και από τις σχέσεις της με τις Ηνωμένες Πολιτείες.²³

2.7 Déi Gréng, Λουξεμβούργο

Το Déi Gréng έχει διατηρήσει γενικά μια επικριτική στάση απέναντι σε συγκεκριμένες πτυχές των πολιτικών του ΝΑΤΟ, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις στρατιωτικές επεμβάσεις και τις εξοπλιστικές δαπάνες. Το κόμμα διαχρονικά έχει τονίσει τη σημασία της ειρηνικής επίλυσης των συγκρούσεων, του αφοπλισμού και της στροφής σε μη-στρατιωτικές λύσεις για τα παγκόσμια ζητήματα.

Ενώ οι πράσινοι του Λουξεμβούργου έχουν ταχθεί υπέρ της μείωσης των στρατιωτικών δαπανών και της μεγαλύτερης έμφασης στις διπλωματικές και ανθρωπιστικές προσπάθειες, δεν έχουν ζητήσει ρητά την αποχώρηση του Λουξεμβούργου από το ΝΑΤΟ. Αντιθέτως, το κόμμα έχει τονίσει την ανάγκη για μια πιο συνεργατική και διπλωματική προσέγγιση στο

πλαίσιο της συμμαχίας, την προώθηση του διαλόγου και της επίλυσης των συγκρούσεων με ειρηνικά μέσα.

2.8 Europe Écologie Les Verts, Γαλλία

Το Europe Écologie Les Verts (EELV) διαχρονικά επέκρινε το ΝΑΤΟ, εκφράζοντας συχνά επιφυλάξεις σχετικά με τη συμμετοχή της Γαλλίας στον οργανισμό.²⁴ Είναι γνωστό ότι στηρίζουν μια πιο ανεξάρτητη και αδέσμευτη εξωτερική πολιτική για τη Γαλλία, δίνοντας έμφαση στη διπλωματία και την ειρηνική επίλυση των συγκρούσεων έναντι της στρατιωτικής επέμβασης. Έχουν επίσης ζητήσει τη μείωση των στρατιωτικών δαπανών και την προώθηση της αποστρατιωτικοποίησης.

Συνολικά, η στάση του κόμματος τείνει γενικά προς μια πιο ειρηνιστική και αντιμilitαριστική προσέγγιση των διεθνών σχέσεων.²⁵ Το EELV υποστηρίζει την ιδέα μιας ευρωπαϊκής αμυντικής ένωσης και της αυξημένης ευρωπαϊκής αμυντικής συνεργασίας αλλά δεν έχει συμπεριλάβει στο πρόγραμμα του κόμματος για το 2022 το ζήτημα αποχώρησης από την Ατλαντική συμμαχία.²⁶ Τονίζουν την ανάγκη να αναλάβει η Ευρώπη την ευθύνη για την ασφάλεια αντί να την μεταθέτει στο ΝΑΤΟ και κατ' επέκταση στις ΗΠΑ.

Μολονότι το EELV δεν έχει συγκεκριμένη θέση σχετικά με τη δράση εντός του ΝΑΤΟ, ένα ψήφισμα του 2021 αποσαφηνίζει τις βραχυπρόθεσμες - και μακροπρόθεσμες πολιτικές του κόμματος για την ασφάλεια και την άμυνα. Στο ψήφισμα αυτό δηλώνεται ότι η Ευρώπη χρειάζεται βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα μια αμυντική πολιτική που να συμπληρώνει τους πολυμερείς οργανισμούς όπως το ΝΑΤΟ.²⁷ Μακροπρόθεσμα, η βούληση του EELV είναι να δει μια αυξημένη ευρωπαϊκή αμυντική συνεργασία η οποία θα περιλαμβάνει μια κοινή διαδικασία προ-υπολογισμού και θα λαμβάνει υπόψη την αμυντική βιομηχανία. Η βασική αξία είναι ότι οι Ευρωπαίοι θα πρέπει να ασκήσουν επιρροή

εντός του διατλαντικού πλαισίου και να έχουν μία συμπαγή ευρωπαϊκή αμυντική πολιτική η οποία θα ευθυγραμμίζεται περισσότερο με τα ευρωπαϊκά συμφέροντα. Το ζήτημα του στρατού της ΕΕ συζητήθηκε αλλά εξακολουθεί να αποτελεί ένα αμφιλεγόμενο θέμα.

Η συμπληρωματικότητα του NATO με την ΕΕ και την Ευρώπη αντιμετωπίζεται ως μια πραγματική ανάγκη την οποία δεν μπορούμε να την αρνηθούμε προς το παρόν. Στο ψήφισμα, το NATO αναφέρεται ως μια συμπληρωματική εγγύηση ασφαλείας παράλληλα με τη ρήτρα αλληλεγγύης της ΕΕ. Η ευρωπαϊκή αυτονομία θεωρείται ζωτικής σημασίας, γεγονός που καθιστά επί του παρόντος το NATO μια αναγκαία και σημαντική εγγύηση ασφαλείας αλλά όχι μια μακροπρόθεσμη λύση για την ευρωπαϊκή ασφάλεια. Στην περίπτωση ενός παγκόσμιου ειρηνευτικού σχεδίου, το NATO δεν θεωρείται ως το καταλληλότερο φόρουμ για να επενδύσει κανείς ενέργεια και χρόνο. Το EELV προτιμά να επενδύει σε φόρουμ που είναι περισσότερο προσανατολισμένα στην ειρήνη και τον πυρηνικό αφοπλισμό.

2.9 Ecolo και Groen, Βέλγιο

Τόσο το γαλλόφωνο Ecolo όσο και το φλαμανδικό Groen έχουν ασκήσει κριτική στις πολιτικές του NATO, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις στρατιωτικές επεμβάσεις και τις αμυντικές δαπάνες. Και τα δύο κόμματα είναι φιλοευρωπαϊκά και έχουν δείξει σαφή προτίμηση στην εστίαση στην αμυντική συνεργασία και τις δυνατότητες ενός στρατού της ΕΕ, έναντι της αποκλειστικής στήριξης από το NATO.

Σήμερα το NATO θεωρείται ότι διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διατλαντική ασφάλεια αλλά είναι σαφής η ανάγκη μεταρρύθμισης σε πολλές από τις πολιτικές του. Ορισμένα παραδείγματα περιλαμβάνουν την ανάγκη να δοθεί έμφαση στη συλλογική άμυνα αντί για τις επεμβάσεις σε τρίτες χώρες και στη σημασία της διπλωματίας, της επίλυσης συγκρούσεων και των ειρηνικών λύσεων στα παγκόσμια ζητήματα.²⁸ Οι πράσινοι

του Βελγίου τάσσονται υπέρ τις μείωσης των στρατιωτικών δαπανών και της προώθησης μη-στρατιωτικών μέσων για τη διεθνή ασφάλεια.

Το Groen και το Ecolo επιθυμούν την αύξηση της ευρωπαϊκής αμυντικής συνεργασίας ως αντίβαρο των κινδύνων που ενέχει η ηγετική στάση του NATO στη χάραξη πολιτικής στον τομέα της άμυνας και της ασφάλειας. Υπάρχει η αίσθηση ότι η υπερβολική εμπλοκή του NATO σε θέματα ασφαλείας σε επίπεδο πολιτικής ενέχει υπερβολικούς κινδύνους, ο κυριότερος από τους οποίους είναι η στρατιωτικοποίηση των θεμάτων ασφαλείας, αλλά και η έλλειψη δημοκρατικού ελέγχου σε έναν οργανισμό στον οποίο κυριαρχούν σε μεγάλο βαθμό οι Ηνωμένες Πολιτείες. Η άποψη είναι ότι το NATO πρέπει να θεωρηθεί ως ένα μέσο για την επίτευξη των καλά καθορισμένων στρατιωτικών στόχων και στόχων ασφαλείας (αποτροπή και άμυνα) και όχι ως ένας οργανισμός που αναπτύσσει θέσεις κανονιστικής πολιτικής στον ευρύτερο τομέα της ασφάλειας.

Αναφορικά με τον στόχο του 2% του ΑΕΠ για τις αμυντικές δαπάνες, το Βέλγιο απέχει πολύ από αυτό το επίπεδο δαπανών του προϋπολογισμού. Η βελγική κυβέρνηση αποφάσισε να θέσει ως στόχο το 1,54% έως το 2030.²⁹ Οι Πράσινοι δεν θέλουν να επικεντρωθεί το Βέλγιο στο ποσοστό αυτό ως αυτοσκοπό. Προειδοποιούν ότι το 2% για την άμυνα κινδυνεύει να αποβεί αντιπαραγωγικό καθώς θα αποστερήσει τους πόρους από τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους και θα μπορούσε ενδεχομένως να τροφοδοτήσει μια παγκόσμια κούρσα εξοπλισμών που θα συμβάλει περαιτέρω στην αποσταθεροποίηση του κόσμου. Θα πρέπει επίσης να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις δημοκρατικές αξίες στους κόλπους του NATO.

Τόσο το Ecolo όσο και το Groen τονίζουν την ανάγκη για μια ισχυρότερη στρατηγική του NATO για το κλίμα. Καθώς η κλιματική αλλαγή διαδραματίζει τεράστιο ρόλο στη

διαχείριση των συγκρούσεων και κατά καιρούς αποτελεί και παράγοντα συγκρούσεων, είναι σημαντικό να βελτιωθεί η σύνδεση μεταξύ της ασφάλειας και του στρατού. Ωστόσο, είναι σημαντικό να αποφευχθούν οι παγίδες στρατιωτικοποίησης της αντιμετώπισης της κλιματικής κρίσης.

Οι πράσινοι του Βελγίου ασκούν πιέσεις με σκοπό την εντατικοποίηση των προσπαθειών πυρηνικού αφοπλισμού, συμπεριλαμβανομένου του τερματισμού του πυρηνικού καταμερισμού (nuclear sharing) και της εισαγωγής της αρχής «μη πρώτης χρήσης» (no first use) στη θέση του ΝΑΤΟ για τα πυρηνικά. Εξασφάλισαν επίσης ότι το Βέλγιο θα συμμετάσχει ως παρατηρητής στην πρώτη συνάντηση των κρατών μελών της Συνθήκης για την Απαγόρευση Πυρηνικών Όπλων (TPNW), παρά τις έντονες πιέσεις από το εσωτερικό του ΝΑΤΟ περί του αντιθέτου.

2.10 GroenLinks, Κάτω Χώρες

Το GroenLinks είχε εξαρχής επικριτική στάση απέναντι στο ΝΑΤΟ. Ένα από τα τέσσερα κόμματα που αποτέλεσε μέρος της συγχώνευσης ήταν ένα ειρηνιστικό κόμμα ενώ και τα τρία άλλα κόμματα είχαν επίσης έντονες αντιμilitarιστικές τάσεις. Στο εσωτερικό του, το GroenLinks διεξήγαγε δύσκολες συζητήσεις σχετικά με τη διεύρυνση του ΝΑΤΟ και ψήφισε κατά στον πρώτο γύρο προσχώρησης μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου. Είχε εκφράσει την προτίμησή του για ενίσχυση του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ), αλλά η προτίμηση αυτή άλλαξε. Ο φόβος της ρωσικής εισβολής στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη και η αυξημένη επαφή με πολιτικούς από αυτή την περιοχή ως συνέπεια της διεύρυνσης της ΕΕ, επηρέασε και διεύρυνε τον τρόπο που αντιλαμβάνόταν το GroenLinks την ευρωπαϊκή ασφάλεια.

Η κυριαρχία των ΗΠΑ στο ΝΑΤΟ θεωρείται πρόβλημα και ως αντιστάθμισμα σε αυτή είναι η ευρωπαϊκή αμυντική ολοκλήρωση. Το

GroenLinks ήταν ένα από τα πρώτα κόμματα των Κάτω Χωρών που τάχθηκαν υπέρ μιας ισχυρότερης άμυνας της ΕΕ. Η στρατιωτική ολοκλήρωση της ΕΕ αντιμετωπίζεται ως επιτακτική ανάγκη για την ευρωπαϊκή ασφάλεια, γεγονός που συμβαδίζει με την ενίσχυση της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) της ΕΕ.³⁰

Σήμερα, το GroenLinks είναι ένθερμος υποστηρικτής της ένταξης στο ΝΑΤΟ, καθώς επίσης και της στρατιωτικής υποστήριξης προς την Ουκρανία. Η αλλαγή αυτή επηρεάστηκε σε μεγάλο βαθμό από τις ενέργειες της Ρωσίας. Το GroenLinks εξακολουθεί να στηρίζει μια ισχυρή άμυνα της ΕΕ, μια θέση που κερδίζει ολοένα και περισσότερη πολιτική στήριξη στις Κάτω Χώρες. Το κόμμα έχει εκφράσει ανησυχίες σχετικά με συγκεκριμένες ενέργειες του ΝΑΤΟ και έχει ταχθεί υπέρ μιας αλλαγής προσανατολισμού προς την πρόληψη των συγκρούσεων, τον αφοπλισμό και τις βιώσιμες προσπάθειες εδραίωσης της ειρήνης.

Το αίτημα απομάκρυνσης των αμερικανικών πυρηνικών κεφαλών από το ολλανδικό έδαφος απορρίφθηκε από το εθνικό εκλογικό πρόγραμμα το 2021. Το αίτημα υπογραφής (και όχι υποχρεωτικά επικύρωσης) της TPNW δεν συμπεριελήφθη στο πρόγραμμα με το οποίο συμμετείχε το GroenLinks και οι Εργατικοί στις κοινοβουλευτικές εκλογές του 2023.³¹ Αυτή η τελευταία αλλαγή πολιτικής μπορεί εν μέρει να εξηγηθεί από την απειλή του Πούτιν και του περιβάλλοντός του για ενδεχόμενη χρήση πυρηνικών όπλων ως απάντηση στη στήριξη της Δύσης στον αγώνα της Ουκρανίας για επιβίωση. Το κόμμα παραμένει προσηλωμένο στις (ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες για) τον έλεγχο των πυρηνικών όπλων, τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων και τη σταδιακή κατάργηση των πυρηνικών όπλων κατόπιν διαπραγματεύσεων.

3. Ευρώπη, NATO και απόψεις σχετικά με την ασφάλεια

Καθώς ολοένα και περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ γίνονται μέλη του NATO, όπως συνέβη με τη Σουηδία και τη Φινλανδία, είναι σημαντικό τα πράσινα κόμματα της ΕΕ να παραμείνουν ξεκάθαρα όσον αφορά τις διαφορετικές αρμοδιότητες αυτών των οργανισμών. Είναι προς το συμφέρον των πράσινων πολιτικών στόχων ασφάλειας να εργαστούμε για μια πιο ενεργή ευρωπαϊκή συμμετοχή σε θέματα που αφορούν την ευρωπαϊκή ασφάλεια και όχι να αναθέτουμε ένα σημαντικό μέρος τους στο NATO. Στην ενότητα αυτή εξετάζουμε τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που υπάρχουν καθώς η ΕΕ και το NATO ενισχύουν τη συνεργασία τους.

3.1 Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο για την Ασφάλεια

Το NATO και η ΕΕ είναι δύο οργανισμοί με θεμελιώδεις διαφορές μεταξύ τους. Η ΕΕ είναι περισσότερο πολύπλοκη, έχει ευρύτερη εντολή και περισσότερες αρμοδιότητες που της έχουν μεταβιβαστεί από τα κράτη μέλη της. Το NATO είναι ένας κλειστός οργανισμός, οργανωμένος αποκλειστικά γύρω από την στρατιωτική αρμοδιότητα και δράση και η ανάπτυξη της πολιτικής στους κόλπους του είναι εφαιπτόμενη του στρατιωτικού άξονα και εξετάζεται μέσα από ένα στρατιωτικό πρίσμα ή αναπτύσσεται για στρατιωτικούς παράγοντες. Η αντίληψη της συνολικής ασφάλειας έχει διευρυνθεί, ιδίως υπό τον Γενικό Γραμματέα Jens Stoltenberg, αλλά δεν είναι σαφές πόσο μεγάλη επίδραση είχε αυτό στον οργανισμό του NATO στο σύνολό του.

Ένα σημείο αντιπαράθεσης είναι εάν η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και του NATO είναι προς το συμφέρον των στόχων της πράσινης πολιτικής ασφάλειας, δεδομένων των κινδύνων από τον υπερβολικό αντίκτυπο των προτύπων ασφάλειας των ΗΠΑ στην ανάπτυξη της πολιτικής. Αρκετοί από τους ερωτηθέντες εξέφρασαν την ανησυχία

ότι εάν μια τέτοια συζήτηση της πολιτικής επρόκειτο να ανατεθεί ή να μεταβιβαστεί στο NATO, τότε η θέση των ΗΠΑ σε αυτό το ζήτημα θα ήταν στο επίκεντρο και εντελώς διαφορετική από την κατεύθυνση προς την οποία επιθυμούν να κινηθούν οι πράσινοι και προοδευτικοί παράγοντες. Πολλά πράσινα κόμματα αντιμετωπίζουν την επιστροφή της κυβέρνησης Τραμπ στην ηγεσία του NATO ως έναν πραγματικό κίνδυνο και μια τρομακτική προοπτική που χρειάζεται μια ισχυρή και ενωμένη ΕΕ ως πολιτικό αντίβαρο. Η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ, ιδίως υπό μια ρεπουμπλικανική κυβέρνηση, είναι απίθανο να ευθυγραμμιστεί με την πράσινη πολιτική ασφάλειας. Άλλοι κίνδυνοι περιλαμβάνουν τη θεώρηση της κλιματικής κρίσης μόνο μέσα από ένα στρατιωτικό πρίσμα, τις στρατιωτικές επεμβάσεις χωρίς κανένα έρεισμα στο διεθνές δίκαιο και τη μη αφοσίωση στον πυρηνικό αφοπλισμό.

Η νέα στρατηγική έννοια που υιοθετήθηκε στο Βίλνιους τον Ιούνιο του 2023³² κάνει σαφείς αναφορές στη συνεργασία και συμπληρωματικότητα μεταξύ της ΕΕ και του NATO. Υπάρχει ήδη ένας *de facto* πυλώνας της ΕΕ στο πλαίσιο του NATO, κάτι που αναφέρεται επίσης σε κοινές δηλώσεις του NATO και της ΕΕ.³³

Οι τομείς στους οποίους υπάρχει ήδη συνεργασία του NATO και της ΕΕ και στους οποίους θα πρέπει να ασκήσουν επιρροή τα πράσινα κόμματα, είναι μεταξύ άλλων οι πληροφορίες του κυβερνοχώρου και η διασφάλιση και βελτίωση της ανθεκτικότητας των υποδομών ζωτικής σημασίας. Η κοινή ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με πιθανές απειλές σε κρίσιμες υποδομές είναι ένας τομέας στον οποίο το NATO μπορεί να αποτελέσει το σωστό συμπλήρωμα της ΕΕ.

Από άποψη αρμοδιοτήτων και νομοθεσίας, ο ΟΗΕ και η ΕΕ διαθέτουν ισχυρότερες πολιτικές και νομοθετικές εντολές. Τα φόρουμ αυτά είναι καταλληλότερα για τομείς όπως ο έλεγχος των εξοπλισμών, η στήριξη της

αμυντικής βιομηχανίας και η κατάρτιση αμυντικού προϋπολογισμού.

Η ενίσχυση της αμυντικής συνεργασίας της ΕΕ προτείνεται από ορισμένους ως ένα πρώτο βήμα για την αντιμετώπιση της ισχυρής επιρροής των ΗΠΑ στο ΝΑΤΟ. Το ζήτημα αυτό αναλύεται στο Κεφάλαιο 4. Ένας ακόμα τομέας πολιτικής στον οποίο πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ είναι ο πυρηνικός αφοπλισμός. Το θέμα αυτό περιγράφεται στο Κεφάλαιο 5.

3.2 Ο ρόλος του ΝΑΤΟ στον καθορισμό της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας

Το ερώτημα στο οποίο οι ερωτηθέντες παρουσίασαν τις μεγαλύτερες αποκλίσεις είναι εάν το ΝΑΤΟ θα πρέπει να αποτελέσει ένα φόρουμ για τη χάραξη της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας.

Οι φωνές υπέρ της χρήσης του ΝΑΤΟ ως ένα φόρουμ για τη διεύρυνση και ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης κατανόησης των προκλήσεων στον τομέα της ασφάλειας αναδεικνύουν αυτό ως ένα ξεχωριστό χαρακτηριστικό του πράσινου και προοδευτικού κινήματος. Ισχυρίζονται ότι εάν θα πρέπει να θεωρήσουμε το ΝΑΤΟ ως έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες για την ευρωπαϊκή ασφάλεια σήμερα, τότε επιβάλλεται να ασκήσουμε επιρροή και στην εσωτερική αντίληψη του ίδιου του ΝΑΤΟ για την ασφάλεια. Το παραπάνω συνεπάγεται τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του ώστε να περιλαμβάνει όχι μόνο τις θεωρητικές αλλά και τις πρακτικές πτυχές της ανθρώπινης ασφάλειας. Σε περίπτωση που δεν γίνει αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί ως απερισκεψία και μαρτυρεί τη συλλογική δέσμευση να διασφαλιστεί η υιοθέτηση και εφαρμογή από το ΝΑΤΟ ενός ολοκληρωμένου πλαισίου ασφάλειας που περιλαμβάνει τόσο τη στιβαρή όσο και την ανθρώπινη ασφάλεια. Η άποψη αυτή τονίζει το γεγονός ότι η ΕΕ και το ΝΑΤΟ δεν είναι ανταγωνιστές, αλλά θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως οργανισμοί

που αλληλοσυμπληρώνονται και ότι αξίζει να επικροτηθεί το γεγονός ότι το ΝΑΤΟ έχει αρχίσει να διευρύνει το στρατηγικό του όραμα, τις αναλυτικές του ικανότητες και τον τρόπο με τον οποίο εξετάζει τις αιτίες των συγκρούσεων.

Όσοι είναι κατά της χρήσης του ΝΑΤΟ ως χώρου διεύρυνσης των εννοιών της ασφάλειας το θεωρούν ένα σημαντικό εργαλείο για την ασφάλεια της Ευρώπης, αλλά υπογραμμίζουν ότι το ΝΑΤΟ είναι μια στρατιωτική συμμαχία και θα πρέπει να παραμείνει σε όσα γνωρίζει. Ορισμένοι από τους ερωτηθέντες έσπευσαν να δηλώσουν ότι αδυνατούν να φανταστούν το ΝΑΤΟ ως έναν ολοκληρωμένο οργανισμό ασφάλειας και ότι η γενική εστίαση του ΝΑΤΟ θα παραμείνει ο στρατιωτικός τομέας. Ένα ακόμα επιχείρημα κατά του ΝΑΤΟ είναι ότι οι ΗΠΑ διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στους κόλπους του ΝΑΤΟ και οι αμερικανικές στρατιωτικές πολιτικές απέχουν πολύ από τις θέσεις των πράσινων και προοδευτικών κομμάτων της Ευρώπης. Είναι έτοιμοι οι πράσινοι και προοδευτικοί για τη διεύρυνση των ζητημάτων ασφάλειας υπό την αμερικανική επίδραση; Σε αυτό το σημείο ίσως υπάρχει κάποια αφέλεια. Άλλα φόρουμ όπως ο ΟΗΕ και η ΕΕ, είναι πιο κατάλληλα, καθώς περιλαμβάνουν ευρύτερο φάσμα χωρών και δίνουν τη δυνατότητα για μια παγκόσμια προοπτική σε ό,τι αφορά τη διεθνή ασφάλεια, αντί για μια ευρωκεντρική ή αμερικανοκεντρική προοπτική.

Η συζήτηση για τη διεύρυνση της ασφάλειας και η κίνηση προς μια ολοκληρωμένη κατανόηση αυτών των θεμάτων θα οδηγήσει αναπόφευκτα στο ΝΑΤΟ, αλλά ενέχει κινδύνους να καταλήξει να είναι το ΝΑΤΟ το μόνο φόρουμ στο οποίο συζητείται η ασφάλεια ή να έχει υπερβολικό πολιτικό βάρος ως το πεδίο στο οποίο συζητείται η ασφάλεια και όλες οι συνιστώσες της. Το ΝΑΤΟ δε δημιουργήθηκε με αυτό το σκοπικό και υπάρχουν αρκετά οργανωτικά και πολιτικά εμπόδια.³⁴ Ένας ακόμα κίνδυνος

σε περίπτωση που το NATO αναλάβει την ηγεσία, είναι παραδείγματος χάρη ότι η κλιματική κρίση θα θεωρείται μόνο μέσα από ένα στρατιωτικό πρίσμα. Ακόμα και αν η κλιματική κατάρρευση οδηγήσει αναπόφευκτα σε στρατιωτικά προβλήματα, η σωστή απόκριση απαιτεί πολλά περισσότερα από τη στρατιωτική λύση. Η μόνη υλικοτεχνική απόκριση του NATO περιλαμβάνει τον στρατό, γεγονός το οποίο από μόνο του το καθιστά ακατάλληλο για την αντιμετώπιση ευρύτερων προκλήσεων ασφάλειας.³⁵

Η ΕΕ έχει ήδη μια ευρύτερη κατανόηση της ασφάλειας και συνεπώς η υποστήριξη και η ιεράρχηση της αμυντικής ολοκλήρωσης της ΕΕ αποτελεί καλύτερη πολιτική θέση από τη χρήση του NATO ως φόρουμ για την επίτευξη αυτού. Οι στρατηγικές ασφάλειας της ΕΕ των τελευταίων δεκαετιών δείχνουν ότι η ΕΕ κινείται προς μία κατεύθυνση με την οποία συμφωνούν οι πράσινοι, παρά το γεγονός ότι απομένει ακόμα πολύς δρόμος να διανυθεί.

4. Πράσινες πολιτικές για την εθνική άμυνα και την άσκηση επιρροής στο NATO

Στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου πράσινου πλαισίου ασφάλειας και ως ένα ζήτημα αξιοπιστίας της διακυβέρνησης, είναι σημαντικό να επεξεργαστούν οι πράσινοι τις θέσεις της πολιτικής τους στον εθνικό στρατιωτικό και αμυντικό τομέα ώστε να ανταποκρίνονται στις σημερινές προκλήσεις ασφαλείας. Στην ενότητα αυτή περιγράφονται οι θέσεις πολιτικής σχετικά με τις αμυντικές και στρατιωτικές προμήθειες, την αμυντική συνεργασία της ΕΕ και τις προσπάθειες απεξάρτησης της άμυνας από τον άνθρακα. Ένας τρόπος να ασκηθεί μακροπρόθεσμα επιρροή στις πολιτικές του NATO είναι ο επηρεασμός των θέσεων σε ζητήματα εθνικής άμυνας.

4.1 Πράσινοι αμυντικοί προϋπολογισμοί

Οι αμυντικές δαπάνες ανέκαθεν αποτελούσαν έναν τομέα τον οποίο τα πράσινα και προοδευτικά κόμματα της Ευρώπης παραμελούσαν ή δεν έθεταν ως προτεραιότητα. Καθώς η πολιτική ατζέντα ασχολείται ολοένα και περισσότερο με τις δαπάνες του αμυντικού προϋπολογισμού, υπήρξε μια αλλαγή αλλά η εξέλιξη αυτή σημειώνεται με βραδύ ρυθμό. Η θέση που κυριαρχεί είναι αυτή της παθητικότητας ή έλλειψης ενδιαφέροντος, όπου τα αμυντικά ζητήματα έχουν αφεθεί σε άλλα, πιο παραδοσιακά κόμματα των κυβερνητικών συνασπισμών.

Ορισμένοι εκπρόσωποι ισχυρίζονται ότι οι πράσινοι θα πρέπει να συμμετάσχουν ενεργά στη διαμόρφωση των πολιτικών για τις αμυντικές δαπάνες και ότι πρέπει να υπάρξει μια σημαντική ώθηση για την αποτελεσματική κατάρτιση του αμυντικού προϋπολογισμού προσανατολισμένου προς τις ανάγκες. Το παραπάνω έρχεται σε αντίθεση με το στόχο του 2% για τις αμυντικές δαπάνες που ζητά το NATO από όλα τα μέλη του. Η ώθηση αυτή θα συνεπάγετο την αντίσταση στην τάση που επικρατεί στον τομέα των στρατιωτικών δαπανών ότι «το περισσότερο είναι περισσότερο» και την οποία συναντάμε σε όλη την Ευρώπη, καθώς επίσης και την πολιτική αξίωση ότι τα χρήματα αυτά πρέπει να δαπανηθούν αποτελεσματικά.³⁶ Η δαπάνη περισσότερων χρημάτων δεν σημαίνει αυτομάτως και εκπλήρωση των γενικών στόχων που τέθηκαν για τον αμυντικό τομέα.

Στο όνομα της αποτελεσματικότητας, ο στόχος του 2% στις δαπάνες του προϋπολογισμού που προωθήθηκε και απαιτείται στο πλαίσιο του NATO δεν χρειάζεται να θεωρείται τετελεσμένο γεγονός το οποίο τα κράτη μέλη οφείλουν να αποδεχτούν άκριτα. Θα μπορούσε να υποστηρίξει κάποιος ότι η ύπαρξη μιας πολιτικής στρατιωτικών δαπανών που βασίζεται στις ανάγκες και ξεετάζει τις ικανότητες στις οποίες πρέπει να γίνουν επενδύσεις και σχεδιάζει τους

προϋπολογισμούς με βάση αυτό αντί για τον αυθαίρετο στόχο του 2% που κυμαίνεται ανάλογα με την οικονομική κατάσταση ενός έθνους, ευθυγραμμίζεται περισσότερο με την πράσινη πολιτική ασφάλειας.

Αυτό, σε συνδυασμό με την ενισχυμένη αμυντική συνεργασία της ΕΕ, θα μπορούσε να οδηγήσει σε ποιο αποτελεσματική κατάρτιση του προϋπολογισμού που θα επέτρεπε σημαντικές επενδύσεις σε άλλους τομείς της κοινωνίας εξίσου σημαντικούς για την ασφάλεια. Μερικά παραδείγματα περιλαμβάνουν την ενεργειακή μετάβαση που μας δίνει τη δυνατότητα να απομακρυνθούμε από την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα - καθώς επίσης και την επένδυση στην πρόνοια και κοινωνική ασφάλιση με σκοπό την οικοδόμηση και διατήρηση ανθεκτικών, δημοκρατικών κοινωνιών. Μια τέτοια ανθρωποκεντρική προσέγγιση της ασφάλειας είναι περισσότερο σύμφωνη με τις βασικές πράσινες αξίες.

4.2 Απεξάρτηση της άμυνας από τον άνθρακα

Ένας ακόμα τομέας που παρουσιάζει ενδιαφέρον για την πράσινη αμυντική πολιτική είναι η απεξάρτηση της αμυντικής βιομηχανίας από τον άνθρακα. Η ιδέα αυτή τυχάνει στήριξης στους στρατιωτικούς κύκλους και έρχεται στην κουβέντα ολοένα και περισσότερο,³⁷ αλλά ακόμα απέχει από την καθιέρωσή της.

³⁷ Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί η Ομάδα ΕΕ-ΝΑΤΟ με επικεφαλής τον Tom Middendorp, η οποία συγκροτήθηκε και καθοδηγείται από το Διεθνές Συμβούλιο για το Κλίμα και την Ασφάλεια.

Η απεξάρτηση της αμυντικής βιομηχανίας από τον άνθρακα αναφέρεται στη διαδικασία μείωσης ή εξάλειψης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και άλλων επιζήμιων για το περιβάλλον πρακτικών που σχετίζονται με την παραγωγή, τη συντήρηση και λειτουργία των στρατιωτικού εξοπλισμού και εγκαταστάσεων. Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει τη μετάβαση του αμυντικού τομέα σε πιο βιώσιμες πρακτικές, τεχνολογίες και πηγές

ενέργειας.³⁷ Στόχος των κυβερνήσεων και στρατιωτικών οργανισμών μέσω της απεξάρτησης της αμυντικής βιομηχανίας από τον άνθρακα είναι η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και η προώθηση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας διατηρώντας παράλληλα την εθνική ασφάλεια και αμυντική ετοιμότητα. Το επιχείρημα που προβάλλεται είναι ότι η προσέγγιση αυτή όχι μόνο συμβάλει στο μετριασμό του περιβαλλοντικού αντικτύπου των στρατιωτικών επιχειρήσεων, αλλά προάγει επίσης την ανάπτυξη πιο καθαρών τεχνολογιών οι οποίες μπορεί να έχουν ευρύτερες εφαρμογές και πέραν του αμυντικού τομέα.³⁸ Εάν οι τεχνολογίες αυτές μπορέσουν να χρησιμοποιηθούν για την αύξηση και βελτίωση της ανθρωπίνης ασφάλειας, ενδεχομένως να είναι ευκολότερο να δοθούν κίνητρα για επενδύσεις στην άμυνα καθώς η χρήση αυτών των τεχνολογιών θα καλύψει ευρύτερο φάσμα τομέων. Παράλληλα δε θα πρέπει να υποτιμηθεί ο κίνδυνος προβολής ψευδοοικολογικής ταυτότητας και ψευδών λύσεων.

Οι στρατιωτικές ενέργειες είναι καταστροφικές για το περιβάλλον. Τις τελευταίες δεκαετίες η έννοια της «οικοκτονίας», εντός και εκτός των παραδοσιακών συγκρούσεων, έχει κερδίσει έδαφος στις διεθνείς σχέσεις. Πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί το περιβαλλοντικό κόστος του πολέμου στην Ουκρανία, όπου οι τοπικές ΜΚΟ και οι διεθνείς οργανισμοί παρατηρούν καταστροφές και ρύπανση που θα έχουν συνέπειες για τις μελλοντικές γενιές.³⁹ Είναι σαφές ότι η απεξάρτηση της άμυνας από τον άνθρακα από μόνη της μπορεί μόνο να μετριάσει αλλά όχι να αποτρέψει ένα τέτοιο τίμημα σε περίπτωση πολέμου ενώ προτεραιότητα παραμένει η πρόληψη των συγκρούσεων.

Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των στρατιωτικών δαπανών, η απεξάρτηση του στρατού από τον άνθρακα απαιτεί τη μεταρρύθμιση των αρχαϊκών στρατιωτικών δομών και των διαδικασιών προμηθειών. Εφόσον η επένδυση αυτή μπορέσει να οδηγήσει σε

εξοικονόμηση που θα επιφέρει την απελευθέρωση του περιθωρίου δαπανών σε άλλους τομείς, ίσως να συμβάλει στη γεφύρωση ενός ακόμα χάσματος μεταξύ των πραγματιστών και παραδοσιοκρατών.⁴⁰

4.3 Αμυντική συνεργασία της ΕΕ και στρατιωτικές προμήθειες

Στο εσωτερικό των πράσινων κομμάτων υπάρχουν στελέχη που θεωρούν την καλύτερη αμυντική συνεργασία και ολοκλήρωση στην ΕΕ ως έναν τρόπο να απομακρυνθούμε από τις εθνικές και αναποτελεσματικές δαπάνες που πραγματοποιούνται στο έλεος του στρατιωτικού-βιομηχανικού συμπλέγματος και αντί αυτών να υπηρετήσουμε την άμυνα των κοινωνιών μας με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο. Όσον αφορά τις αμυντικές βιομηχανίες, η μειωμένη αντιπαλότητα μεταξύ των εγχώριων αμυντικών βιομηχανιών θα μπορούσε να περιορίσει την ορμή για εξαγωγή όπλων σε έθνη εκτός των συνόρων της ΕΕ. Η Σουηδία, διαχρονικά, έχει υποστηρίξει ότι οι εξαγωγές των όπλων της αιτιολογούνται από το ουδέτερο καθεστώς της. Ωστόσο καθώς η ουδετερότητα δεν αποτελεί πλέον καθοριστική πτυχή της στάσης της, η Σουηδία μπορεί να επανατοποθετηθεί στρατηγικά με σκοπό να υποστηρίξει τη μειωμένη ανάγκη εξαγωγής στρατιωτικού υλικού σε χώρες όπως η Σαουδική Αραβία. Η θέση αυτή συμφωνεί περισσότερο με μια ολοκληρωμένη αντίληψη σχετικά με το τι είναι η ασφάλεια, για ποιον προορίζεται και πώς την οικοδομούμε με βιώσιμο τρόπο.

Στο εσωτερικό της ΕΕ γίνονται συνεχείς προσπάθειες αύξησης της αμυντικής συνεργασίας, έστω και αν αυτή δεν είναι μια από τις βασικές αρμοδιότητες της ΕΕ. Τον Ιούλιο του 2022, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΚ) υπέβαλλε την πρότασή της για τη θέσπιση ενός κανονισμού για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας μέσω κοινών προμηθειών (EDIRPA) και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο την υπερψήφισε τον Σεπτέμβριο του 2023.⁴¹ Οι κύριοι στόχοι

ήταν να αντιμετωπιστούν τα πιο επείγοντα και σημαντικά κενά σε ό,τι αφορά την αμυντική ικανότητα της ΕΕ και να δοθούν στα κράτη μέλη της τα κίνητρα ώστε να προμηθεύονται από κοινού αμυντικά προϊόντα. Ωστόσο το EDIRPA έχει επικριθεί εξ αρχής ως ένα κακό εγχείρημα, τόσο σε ό,τι αφορά τη σχέση του με τις νομικές βάσεις όσο και τη διαδικασία και τη δομή του.⁴²

Είναι γνωστό ότι οι εθνικές διαδικασίες στρατιωτικών προμηθειών είναι επαχθείς και πολύπλοκες. Προκειμένου να φθάσουν τα κράτη μέλη της ΕΕ σε ένα σημείο κοινών στρατιωτικών προμηθειών και σχεδιασμού θα πρέπει να εγκαταλείψουν την ιδέα μιας διαδικασίας προμήθειας η οποία θα βασίζεται αποκλειστικά στα εθνικά αμυντικά συστήματα και να αφοσιωθούν σε μια συντονισμένη προσπάθεια της ΕΕ για εναρμόνιση των αμυντικών δυνατοτήτων.

5. NATO και πυρηνικός αφοπλισμός

Από ιδεολογική άποψη, η στάση των πράσινων στο θέμα των πυρηνικών όπλων ήταν απολύτως ασυμβίβαστη με την πολιτική πυρηνικής αποτροπής του NATO. Υπάρχουν αρκετές θέσεις της πράσινης πολιτικής που μπορούν να προωθηθούν στο πλαίσιο του NATO και για τις οποίες το NATO μπορεί να θεωρηθεί ένα φόρουμ που θα πρέπει να ηγείται των προσπαθειών πυρηνικού αφοπλισμού. Στην ενότητα αυτή εξετάζουμε τη μεταρρύθμιση των πυρηνικών πολιτικών εντός του NATO, τις προσπάθειες αφοπλισμού σε παγκόσμιο επίπεδο και το ρόλο του NATO σε αυτές.

5.1 Ένταξη στο NATO και προσπάθειες πυρηνικού αφοπλισμού

Ο πυρηνικός αφοπλισμός αποτελεί έναν κοινό στόχο τόσο των παραδοσιοκρατών όσο και των πραγματιστών στο πλαίσιο του πράσινου

κινήματος, ανεξάρτητα εάν οι χώρες τους είναι μέλη του ΝΑΤΟ ή όχι. Ακόμα και για εκείνους που υποστηρίζουν ένθερμα την στρατιωτική άμυνα και τάσσονται κατά του μονομερούς πλήρους αφοπλισμού, ο πυρηνικός αφοπλισμός εξακολουθεί να αποτελεί στόχο. Η αντίσταση στον πυρηνικό αφοπλισμό και οι συνθήκες και τα φόρουμ που εργάζονται προς την επίτευξη αυτού του στόχου, εντοπίζονται κυρίως μεταξύ των κυβερνήσεων των εθνών που κατέχουν πυρηνικά όπλα.

Η αντίσταση στην ένταξη στο ΝΑΤΟ των περισσότερων πρασίνων πηγάζει από το φόβο ότι η ένταξη στο ΝΑΤΟ αποτρέπει κάθε ουσιαστική εργασία για τον πυρηνικό αφοπλισμό. Η αναζωπύρωση των απειλών χρήσης πυρηνικών όπλων ή οι υπαινιγμοί για τη χρήση πυρηνικών όπλων στον ρωσικό πόλεμο στην Ουκρανία, θορόβησε πολλά πράσινα και προοδευτικά κόμματα και άλλους φορείς σε όλο το πολιτικό φάσμα, έστω και αν οι προτεινόμενες απαντήσεις ποικίλλουν.

Το ΝΑΤΟ έχει τρία μέλη - ειδικότερα τη Γαλλία, το Η.Β. και τις ΗΠΑ - που διατηρούν ανεξάρτητα πυρηνικά οπλοστάσια. Μεταξύ των μελών του ΝΑΤΟ, υπάρχουν αρκετά που διαθέτουν πυρηνικά όπλα σταθμευμένα στο έδαφός τους στο πλαίσιο του πυρηνικού καταμερισμού.⁴³ Υπάρχουν ορισμένα παραδείγματα πυρηνικών κεφαλών οι οποίες είναι σταθμευμένες, προσωρινά ή μόνιμα, σε χώρες που δεν αποτελούν μέρος των συμφωνιών πυρηνικού καταμερισμού. Η παρουσία αμερικανικών πυρηνικών κεφαλών σε ολλανδικό έδαφος, όπως επίσης και η επικύρωση της ΤΡΝW, αποτέλεσε ένα τεράστιο θέμα συζήτησης στις Κάτω Χώρες. Τα πράσινα και προοδευτικά κόμματα οφείλουν να πείσουν για τη συμμόρφωση με την ΤΡΝW στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ, ξεκινώντας με τον τερματισμό του πυρηνικού καταμερισμού και την άσκηση πίεσης για μια στρατηγική «μη πρώτης χρήσης» (no first use).

Η συνεχής αντίσταση κατά των πυρηνικών όπλων και η υποστήριξη των μονομερών μέτρων αφοπλισμού αποτελεί μία στρατηγικά και ιδεολογικά σωστή θέση την οποία πρέπει να υιοθετούν τα πράσινα και προοδευτικά στελέχη στους κόλπους του ΝΑΤΟ. Σύμφωνα με τη θέση αυτή το ΝΑΤΟ θα πρέπει να πρωτοστατήσει στον πυρηνικό αφοπλισμό και όλα τα μέλη να επικυρώσουν την ΤΡΝW. Το ΝΑΤΟ έχει επιδείξει απροθυμία να ασχοληθεί με αυτό το ζήτημα και τείνει να προσδίδει στην ΤΡΝW κακή φήμη.⁴⁴ Αυτό μπορεί να εξηγηθεί από το γεγονός ότι τα κράτη με πολιτική επιρροή είναι επίσης τα κράτη που διαθέτουν ανεξάρτητα πυρηνικά οπλοστάσια.

Η ολοένα και πιο εχθρική ρωσική κυβέρνηση και η γενική τάση που παρατηρούμε πλέον στα διεθνή θέματα ασφάλειας - μια πόλωση μεταξύ Ρωσίας/Κίνας και ΕΕ/ΗΠΑ - καθιστά δύσκολο το έργο στήριξης μια μονομερούς πυρηνικής απαγόρευσης. Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι η Ρωσία έχει ξεφύγει από ορισμένες απόψεις, κρίνεται απαραίτητος ο διάλογος για τον πυρηνικό αφοπλισμό μεταξύ της ΕΕ, του ΝΑΤΟ, της Ρωσίας και της Κίνας. Το κλείσιμο της πόρτας σε αυτόν τον διάλογο συνιστά ένα επικίνδυνο μονοπάτι. Μέρος της στρατηγικής θα πρέπει να είναι η οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ των πυρηνικών κρατών και η αύξηση του διαλόγου μεταξύ των πυρηνικών και μη-πυρηνικών κρατών. Προς το παρόν, η μόνη πλατφόρμα για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος είναι η ΤΡΝW, και υπάρχουν ενδείξεις ότι η υποστήριξη για τη συμμετοχή σε αυτή κλονίζεται. Τα κράτη μέλη του ΝΑΤΟ δεν έχουν περιθώρια να επιδεικνύουν αυτή τη διστακτικότητα και έτσι εναπόκειται στα πράσινα και προοδευτικά κόμματα να ωθήσουν το ΝΑΤΟ ώστε να καταστεί ένα φόρουμ το οποίο θα έχει κύριο μέλημα τον πυρηνικό αφοπλισμό.⁴⁵

6. Πράσινοι και Θεσμική Επιρροή

Τη στιγμή που συντάσσεται το παρόν, τα περισσότερα από τα πράσινα και προοδευτικά κόμματα στην Ευρώπη δεν βρίσκονται στην κυβέρνηση αλλά στην αντιπολίτευση. Αυτό σημαίνει ότι κάποιες φορές οι πράσινοι έχουν περιορισμένες επιλογές όσον αφορά την άσκηση επιρροής σε θεσμούς εκτός της εκτελεστικής εξουσίας. Απαιτείται επίσης να επικεντρωθούν εκεί που είναι δυνατή η άσκηση επιρροής. Στην ενότητα αυτή εξετάζεται η κλασική συζήτηση σχετικά με το εάν οι πράσινοι είναι καλύτερα να επηρεάζουν τις πολιτικές από τη θέση της αντιπολίτευσης ή σε κυβερνήσεις συνασπισμού με άλλα κόμματα. Το παράδειγμα της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του NATO (NATO PA) χρησιμοποιείται για να καταδείξει πώς μπορεί να είναι η επιρροή των πράσινων εκτός κυβέρνησης.

6.1 Συντονισμός και Πράσινοι στην κυβέρνηση

Το NATO αποτελεί μια συμμαχία κυρίαρχων κυβερνήσεων και συνεδριάζει σε κυβερνητικό και υπουργικό επίπεδο. Λόγω της εθνικής συνιστώσας της άμυνας και της ασφάλειας από στρατιωτική άποψη, ο αποτελεσματικός τρόπος επηρεασμού του NATO είναι να ασκηθεί πρώτα επιρροή στην εθνική συζήτηση για την άμυνα και την ασφάλεια. Για να γίνει αυτό, ο γενικός στόχος θα πρέπει να είναι η συμμετοχή στην κυβέρνηση. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να καθοριστούν σαφείς στρατιωτικές πολιτικές και να τεθούν επί τάπητος κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για πιθανούς κυβερνητικούς συνασπισμούς.

Τα πράσινα κόμματα που συμμετέχουν σε κυβερνήσεις συνασπισμού θα πρέπει, όπου είναι δυνατόν, να διαθέτουν κανάλια επικοινωνίας αποκλειστικά για την άμυνα και την ασφάλεια. Η ανάγκη για μεγαλύτερο, ή μάλλον για καλύτερο, πολιτικό συντονισμό σε θέματα ασφάλειας και άμυνας είναι ένα

από τα πιο εύλωττα αποτελέσματα αυτής της μελέτης. Ένας από τους ερωτηθέντες παρατήρησε εύστοχα ότι εάν δεν μας ενδιαφέρει να ασκήσουμε επιρροή, τότε για ποιο λόγο ασχολούμαστε με την πολιτική; Προϋπόθεση για να ακουστεί η φωνή μας είναι να καθίσουμε στο τραπέζι των συνομιλιών.

Ένα πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί ο συνεχής συντονισμός μεταξύ των πράσινων της Γερμανίας, του Λουξεμβούργου, των Κάτω Χωρών και του Βελγίου που καταβάλλουν συντονισμένες προσπάθειες ώστε τα κράτη μέλη του NATO να συμμετέχουν ως παρατηρητές στις συνεδριάσεις υψηλού επιπέδου της Συνθήκης για τη Μη Διάδοση των Πυρηνικών Όπλων (NPT). Η προσπάθεια αυτή δεν χαιρετίστηκε από τη Γαλλία και τις ΗΠΑ, οι οποίες αμφότερες δεν είναι μέλη της NPT και είναι απρόθυμες να συμμετάσχουν σε φόρουμ της NPT. Τα άλλα μέλη του NATO, λόγω της παρουσίας του πράσινου κόμματος σε κυβερνητικούς συνασπισμούς, επέλεξαν στρατηγικά να συμμετάσχουν σε φόρουμ της NPT με σκοπό την προώθηση του ανοιχτού διαλόγου και να αντιμετωπίσουν την αρνητική ρητορική που υπάρχει όσον αφορά την NPT στους κόλπους του NATO. Χωρίς τους πράσινους στην κυβέρνηση και χωρίς συντονισμό κάτι τέτοιο δεν θα ήταν εφικτό ή θα ήταν λιγότερο πιθανό να συμβεί. Ο γενικός στόχος των πολιτικών, που ανήκουν στο πράσινο και προοδευτικό πολιτικό κίνημα, για τον τομέα της άμυνας και ασφάλειας είναι η εξεύρεση ομοϊδεατών χωρών εντός του NATO, κομμάτων που συμμερίζονται τις ίδιες απόψεις στις κυβερνήσεις των κρατών μελών του NATO και η αναζήτηση στρατηγικής τοποθέτησης.

Η θέση των Πρασίνων του Βελγίου για την εισβολή στο Ιράκ το 2003, αποτελεί ένα ιστορικό παράδειγμα επιτυχημένων πράσινων και προοδευτικών θέσεων που έκαναν τη διαφορά - ή τουλάχιστον είχαν πολιτικό αντίκτυπο - ενώ βρίσκονταν στην κυβέρνηση. Το Βέλγιο, η Γαλλία και η Γερμανία ήταν τα μόνα κράτη του NATO

που επέκριναν ανοιχτά την αμερικανική εισβολή και απέρριψαν την ενεργοποίηση του Άρθρου 4 το οποίο επικαλέστηκε η Τουρκία, στο πλαίσιο των συζητήσεων στον ΟΗΕ σχετικά με την εισβολή των ΗΠΑ στο Ιράκ.⁴⁶ Κατά την περίοδο αυτή η πίεση και η παρασκηνιακή άσκηση επιρροής από τις ΗΠΑ ήταν τεράστια και η συντεταγμένη αντίσταση από το Βέλγιο, τη Γαλλία και τη Γερμανία αποδεικνύει ότι η λειτουργία του βέτο που παρέχει το ΝΑΤΟ είναι χρήσιμη, ακόμα και όταν η αντίσταση είναι δύσκολη.⁴⁷ Το επιχείρημα που προβλήθηκε από τα εν λόγω κράτη ήταν ότι η ανάπτυξη των στρατευμάτων του ΝΑΤΟ στο Ιράκ ενείχε τον κίνδυνο υπονόμευσης των προσπαθειών ειρηνικής επίλυσης της κρίσης στο Ιράκ, μια θέση η οποία αναμφισβήτητα λάμβανε σοβαρά υπόψη ένα ευρύτερο, πιο ολοκληρωμένο όραμα για την παγκόσμια ασφάλεια.⁴⁸

Οι πράσινοι και προοδευτικοί οφείλουν να αφιερώσουν περισσότερο χρόνο για την ανάπτυξη ολοκληρωμένων πολιτικών για την εθνική ασφάλεια και να λάβουν υπόψη την κλιματική κρίση, αξιοποιώντας φόρουμ όπως ο ΟΗΕ και η ΕΕ με σκοπό τη συνεργασία και την ανάπτυξη κοινών στόχων. Η 28η διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (COP28) αποτέλεσε ένα σήμα προειδοποίησης ότι απαιτούνται ουσιαστικές διαπραγματευτικές προσπάθειες για να μην επιτραπεί στο λόμπι του πετρελαίου να συνδιαμορφώσει το σκηνικό.

6.2 Κοινοβουλευτική Συνέλευση του ΝΑΤΟ

Ορισμένοι από τους εκπροσώπους που ερωτήθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης ανέφεραν την Κοινοβουλευτική Συνέλευση (ΡΑ) του ΝΑΤΟ ως ένα φόρουμ στο οποίο υπάρχει σαφής ανάγκη για προοδευτικές πράσινες φωνές.⁴⁹ Η ΝΑΤΟ ΡΑ δεν έχει καμία επίσημη επιρροή ή δύναμη στο ΝΑΤΟ αυτό καθαυτό, αποτελεί όπως

ένα φόρουμ στο οποίο μπορούν να τεθούν στην ημερήσια διάταξη θέματα όπως ο πυρηνικός αφοπλισμός, η ευρύτερη ασφάλεια και η κλιματική αλλαγή.⁴⁹ Οι ενέργειες και πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της ΝΑΤΟ ΡΑ μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να ασκηθεί επιρροή και να τεθούν στο επίκεντρο θέματα τα οποία μετέπειτα θα έχουν αντίκτυπο στις εθνικές συζητήσεις.

Η σημερινή σύνθεση της ΝΑΤΟ ΡΑ είναι συντηρητική στην πλειοψηφία της και ως εκ τούτου αυτά είναι τα κόμματα που ορίζουν την ημερήσια διάταξη. Εάν συμμετείχαν στην ΝΑΤΟ ΡΑ περισσότεροι προοδευτικοί και πράσινοι πολιτικοί, θα ήταν ευκολότερο να αλλάξουν την ημερήσια διάταξη και να επηρεάσουν το πολιτικό αφήγημα «εκ των έσω».

Τον Μάιο του 2023, εκπρόσωποι αρκετών πράσινων και προοδευτικών κομμάτων από το Βέλγιο, τη Γερμανία και την Ισλανδία υπέβαλαν τροπολογία στη δήλωση της ΝΑΤΟ ΡΑ πριν από τη σύνοδο κορυφής του Βίλνιους.⁵⁰ Η τροπολογία περιελάμβανε 20 θέσεις πολιτικής που παρότρυναν τις εθνικές κυβερνήσεις να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για τη διεθνή ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένων των πρακτικών μέτρων που απαιτούνται για την προώθηση του ελέγχου των εξοπλισμών και τον πυρηνικό αφοπλισμό. Η πιθανότητα έγκρισης μιας τέτοιας τροπολογίας ήταν σχεδόν μηδαμινή, αλλά στόχος ήταν να αμφισβητηθεί το ισχυρό, συντηρητικό συναινετικό αφήγημα που κυριαρχεί στους κόλπους του ΝΑΤΟ. Ένα βουλευτής περιέγραψε την τροπολογία ως έναν διακριτικό αλλά στρατηγικό τρόπο προώθησης της ημερήσιας διάταξης αφοπλισμού.

⁴⁶ Η ΝΑΤΟ ΡΑ απαρτίζεται από 274 βουλευτές των 31 χωρών μελών του ΝΑΤΟ. Κάθε αντιπροσωπεία εξαρτάται από το μέγεθος της χώρας και την πολιτική σύνθεση του εθνικού κοινοβουλίου. Επιπλέον, υπάρχουν βουλευτές χωρών με καθεστώς παρατηρητή και συνδεδεμένου μέλους με περιορισμένους ρόλους.

Σημειώσεις

- 1 Green Foreign Policy Snapshots 2022, Heinrich Böll Stiftung
<https://gr.boell.org/en/2023/09/13/green-foreign-policy-snapshots>
- 2 Newell, P. (2019). Green Security (p. 49). In Global Green Politics. Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/9781108767224.003
- 3 Newell, Global Green Politics, p. 55.
- 4 Newell, Global Green Politics, p. 63.
- 5 Joost Lagendijk, "Green Views on the European Security and Defence Policy," 6 Sep 2006
<https://groenlinks.nl/nieuws/green-views-european-security-and-defence-policy>
- 6 Tamara van Ree, "Dutch Green Party and R2P: Soul-Searching Over Military Intervention", *Green European Journal*, 1 Mar 2015
<https://www.greeneuropeanjournal.eu/dutch-green-party-and-r2p-soul-searching-over-military-intervention/>
- 7 Van Schaik, A., & Ramnath. Clingendael Policy Brief: A European Green Deal for militaries to strengthen Europe's Defence, p. 2.
<https://www.clingendael.org/sites/default/files/2022-04/PB%20A%20European%20Green%20Deal.pdf>
- 8 Taylor, V. (2004). From State Security to Human Security and Gender Justice. *Agenda: Empowering Women for Gender Equity*, 59, 65–70.
- 9 Hudson, N. F., Kreidenweis, A., & Carpenter, C. (2013). *Human Security*. In *Critical Approaches to Security* (pp. 24-36). Routledge.
- 10 UNDP (1994). *New Dimensions of Human Security*.
- 11 NATO Member Countries, NATO Homepage, 17.10.2023.
<https://www.nato.int/cps/en/natohq/organisation.htm>
- 12 "Two Finnish Green MEPs now open to Finland's membership in NATO", *Naton Aika*, 3 Jan 2022
<https://naton aika.fi/post/672369594775781376/finnish-green-meps-open-to-nato>
- 13 "Finnish Greens shift in favour of NATO", *Euractiv*, 5 Jan 2022
<https://www.euractiv.com/section/politics/short-news/finnish-greens-shift-in-favour-of-nato/>
- 14 <https://www.degrona.fi/de-gronas-politiska-program-2023-2027/>
- 15 <https://piratar.is/grunnstefna/kosningastefnuskra/>
- 16 "MP has its roots in the peace movement", *SVT*, 24 Sep 2014
<https://www.svt.se/opinion/kohandel-med-s-kan-bli-mp-s-dod>
- 17 "Anders Schröder: It is green to join NATO", *Grön Opinion*, 25 Apr 2022
<https://gronopinion.com/2022/04/25/anders-schroder-det-ar-gront-att-vara-med-i-nato/>
- 18 "Feminist security policy can be Sweden's contribution to NATO", *Dagens Nyheter*, 8 Mar 2023
<https://www.dn.se/debatt/feministisk-sakerhetspolitik-kan-bli-sveriges-bidrag-till-nato/>
- 19 Motion 2022/23:2349 by Märta Stenevi (MP)
<https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/med-anledning-av-prop.-20222374-sveriges-ha022349/>
- 20 https://www.mdg.no/fred_og_internasjonal_konfliktlosing
- 21 <https://www.gruene.de/themen/frieden-und-menschenrechte>
- 22 <https://sf.dk/det-vil-vi/udenrigspolitik-og-forsvar/>
- 23 Lindström, & Winnerstig. (2013). Ett nytt Danmark med sikte på Europa? (p. 35)
- 24 "Foreign policy: what Eva Joly has to say"; *L'Obs*, 17 Apr 2012
<https://www.nouvelobs.com/politique/election-presidentielle-2012/20120417.OBS6438/politique-etrangere-ce-qu-en-dit-eva-joly.html>
- 25 <https://www.eelv.fr/bienvenue-vers-un-monde-de-paix-et-de-justice-sociale-et-environnementale-pour-une-politique-de-resolution-des-conflits-par-la-diplomatie/>
- 26 Programme des Écologistes (2022)
https://assets.nationbuilder.com/themes/6181b6eb4445ea720389b314/attachments/original/1648232746/programme_des_ecologistes.pdf
- 27 <https://www.eelv.fr/motion-g-europe-surete-defense-cf2022100102/>
- 28 <https://www.groen.be/internationaal>
- 29 "Discussie in federale regering over legerbudget: hoeveel geven andere NAVO-landen uit en wat beloven ze in de toekomst?", *VRT*, 19 May 2022
<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2022/05/19/defensie-uitgaven-navo-landen/>
- 30 <https://groenlinks.nl/standpunten/rechtvaardige-wereld/defensie>
- 31 <https://groenlinkspvda.nl/verkiezingsprogramma/een-sterk-europa-in-een-veilige-wereld/sterkere-defensie-voor-een-vreedzaam-europa/>
- 32 https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_217320.htm
- 33 https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_210549.htm
- 34 Joost Lagendijk, "Green Views on the European Security and Defence Policy," 6 Sep 2006
<https://groenlinks.nl/nieuws/green-views-european-security-and-defence-policy>

- 35 Noël Mamère et al, "A Green New World – French, British and German Perspectives", *Green European Journal*, 1 Mar 2015
<https://www.greeneuropeanjournal.eu/a-green-new-world-french-british-and-german-perspectives/>
- 36 Joost Lagendijk, "Green Views on the European Security and Defence Policy", 6 Sep 2006
<https://groenlinks.nl/nieuws/green-views-european-security-and-defence-policy>
- 37 Decarbonized Defence: The Need for Clean Military Power in the Age of Climate Change. International Military Council on Climate and Security.
- 38 Van Schaik, A., & Ramnath. Clingendael Policy Brief: A European Green Deal for militaries to strengthen Europe's Defence, p. 2.
<https://www.clingendael.org/sites/default/files/2022-04/PB%20A%20European%20Green%20Deal.pdf>
- 39 Dmytro Averin et al, "The Environmental Cost of the War in Ukraine", *Green European Journal*, 6 Apr 2022
<https://www.greeneuropeanjournal.eu/the-environmental-cost-of-the-war-in-ukraine/>
- 40 Van Schaik, A., & Ramnath. Clingendael Policy Brief: A European Green Deal for militaries to strengthen Europe's Defence, p. 2.
<https://www.clingendael.org/sites/default/files/2022-04/PB%20A%20European%20Green%20Deal.pdf>
- 41 <https://www.europarl.europa.eu/news/sv/press-room/20230911IPR04908/meps-vote-to-strengthen-eu-defence-industry-through-common-procurement>
- 42 <https://hannahneumann.eu/en/edirpa-no-game-changer/>
- 43 <https://www.cfr.org/in-brief/nuclear-weapons-europe-mapping-us-and-russian-deployments>
- 44 Jurgensen & Mongin (2020). France and Nuclear Deterrence: A Spirit of Resistance.
- 45 Tarja Cronberg, "Why Does the EU Stay Silent on Nuclear Disarmament?", *Green European Journal*, 1 Mar 2015
<https://www.greeneuropeanjournal.eu/why-does-the-eu-stay-silent-on-nuclear-disarmament/>
- 46 "Veto deepens NATO rift over Iraq", *The Guardian*, 10 Feb 2003
<https://www.theguardian.com/world/2003/feb/10/iraq.france>
- 47 Johanna Schneegass, "Between Pacifism and Human Rights – the Alliance '90/The Greens and the Balkan Conflict", *Green European Journal*, 1 Mar 2015
<https://www.greeneuropeanjournal.eu/between-pacifism-and-human-rights-the-alliance-90the-greens-and-the-balkan-conflict/>
- 48 Noël Mamère et al, "A Green New World – French, British and German Perspectives", *Green European Journal*, 1 Mar 2015
<https://www.greeneuropeanjournal.eu/a-green-new-world-french-british-and-german-perspectives/>
- 49 <https://www.nato-pa.int/content/how-we-work>
- 50 <https://www.nato-pa.int/content/recommendations-2023-vilnius-summit>

Συμπεράσματα Πολιτικής

Μονοπάτια άσκησης επιρροής

Συμπεράσματα
από την
**Sarah
Bitamazire**

Κάποιες φορές η εξέταση της πράσινης πολιτικής άμυνας και ασφάλειας μπορεί να μοιάζει κατακερματισμένη, και ίσως είναι δύσκολο να εντοπιστούν σαφείς πολιτικές οι οποίες να μπορούν να χαρακτηριστούν ως «πράσινες».¹ Αντίθετα, οι συνεντεύξεις και οι δευτερογενείς μελέτες παρουσιάζουν μια εικόνα πολύ πιο συντονισμένη από το αναμενόμενο, όπου οι Πράσινοι σε όλη την Ευρώπη εκφράζουν παρόμοιους στόχους πολιτικής, αλλά οι πόροι και η πολιτική επιρροή που διαθέτουν για να εργαστούν προς αυτή την κατεύθυνση παρουσιάζουν διακυμάνσεις. Στην ενότητα αυτή επισημαίνονται οι προτάσεις πολιτικής που θεωρούνται πιο κατάλληλες στο σημερινό πλαίσιο ασφάλειας με σκοπό να επηρεάσουν το NATO και την πολιτική ασφάλειας γενικότερα.

Μια προειδοποίηση

Το συμπέρασμα αυτής της μελέτης και των πολλών συνεντεύξεων με εμπειρογνώμονες είναι κατηγορηματικό: οι πράσινοι και προοδευτικοί φορείς πρέπει να προσπαθήσουν να επηρεάσουν το NATO εκ των έσω, ανεξάρτητα από τη θεμελιώδη στάση τους ως προς την ένταξη. Τα επείγοντα θέματα όπως ο πυρηνικός αφοπλισμός, η ανάγκη μιας ολοκληρωμένης κατανόησης και η εφαρμογή της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας, η ειρηνική επίλυση των συγκρούσεων και η μείωση των στρατιωτικών εκπομπών αποτελούν φυσικούς άξονες προς υπεράσπιση. Παράλληλα, εφιστούμε την προσοχή κατά της υπερβολικής έκτασης των αρμοδιοτήτων του NATO. Η διεύρυνση της αρμοδιότητάς του ώστε να συμπεριλάβει κλιματικά και δημοκρατικά ζητήματα μπορεί να έχει απήχηση σε όσους αντιμετωπίζουν την ασφάλεια εκτός των παραδοσιακών

στρατιωτικών γραμμών, αλλά οι κίνδυνοι είναι σημαντικοί και ενδεχομένως να μην ωφελήσουν τους πράσινους και προοδευτικούς στόχους.

Η πολιτική βούληση να ασκηθεί επιρροή στο NATO είναι αξιόπαινη, αλλά η επέκταση της αποστολής της συμμαχίας ανοίγει την πόρτα στην εφαρμογή στρατιωτικών λύσεων σε ευρύτερες προκλήσεις όπως η πολιτική για το κλίμα. Αυτό ενέχει τον κίνδυνο στρατιωτικοποίησης της κλιματικής δράσης, αντί να παροτρύνει τα μέλη του NATO να είναι πιο δραστήρια στην αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης. Η κλιματική κρίση αναμφισβήτητα έχει επίπτωση στην ασφάλεια και τις στρατιωτικές επιχειρήσεις, οι οποίες παράγουν και αυτές σημαντικές εκπομπές, υπάρχουν όμως σοβαροί λόγοι για τον περιορισμό του ρόλου του NATO στην αντιμετώπιση της κλιματικής πολιτικής.

Επιπλέον, δεν είναι δυνατόν να παραβλέψουμε το δημοκρατικό έλλειμμα του NATO. Ο περιορισμένος έλεγχος από το κοινό και τα μέσα ενημέρωσης δε συνιστά το ιδανικό περιβάλλον για τις πρωτοβουλίες για το κλίμα. Ένα ακόμα ζήτημα είναι η κυρίαρχη επιρροή που ασκούν οι Ηνωμένες Πολιτείες στο NATO. Οι πράσινοι και προοδευτικοί θα πρέπει να αξιολογήσουν αυστηρά τις επιπτώσεις ανάπτυξης της πολιτικής ασφάλειας υπό την ηγεσία των ΗΠΑ, ιδίως με δεδομένο το ενδεχόμενο μιας ακόμα διοίκησης τύπου Τραμπ.

Το NATO και μια ολοκληρωμένη αντίληψη της ασφάλειας

Για τους λόγους που έχουν ήδη περιγραφεί, είναι συνετό να κινηθούμε με προσοχή κατά την ανάπτυξη πολιτικής στο πλαίσιο του NATO. Τα πράσινα κόμματα θα πρέπει να λάβουν υπόψη τον πιθανόν κίνδυνο αυτή η εντατικοποιημένη συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και του NATO, παράλληλα με την ανάθεση ευρύτερων αρμοδιοτήτων στο NATO, να οδηγήσει σε κλιμάκωση της στρατιωτικοποίησης εντός της ΕΕ και να επεκταθεί και σε άλλους τομείς πολιτικής. Η ΕΕ και ο ΟΗΕ, καθώς επίσης και οι ad hoc πολυμερείς συνεργασίες με άλλα κράτη που συμερίζονται τις ίδιες απόψεις, θα μπορούσαν να αποτελέσουν ένα καταλληλότερο φόρουμ για την ανάπτυξη πολιτικής στους τομείς της ασφάλειας και της άμυνας.

Ωστόσο, υπάρχουν τομείς στους οποίους πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω η συνεργασία μεταξύ του NATO και της ΕΕ, όπως οι πληροφορίες του κυβερνοχώρου και η διασφάλιση των υποδομών ζωτικής σημασίας. Οι απειλές σε αυτούς τους τομείς είναι πολύπλευρες και ταχέως εξελισσόμενες, γεγονός που σημαίνει ότι κάθε φορέας πρέπει να διαδραματίσει το ρόλο του στη διασφάλιση συμπληρωματικών αρμοδιοτήτων. Η κοινή ανταλλαγή πληροφοριών θα πρέπει

να αποτελέσει επίσης έναν πρωταρχικό τομέα συνεργασίας.

Πράσινοι αμυντικοί προϋπολογισμοί και αμυντική συνεργασία της ΕΕ

Η αντιμετώπιση του στρατιωτικού προϋπολογισμού ως μέρος ενός ευρύτερου, ολοκληρωμένου πλαισίου ασφάλειας επιτρέπει τον σοβαρό σχεδιασμό της στρατιωτικής ετοιμότητας, χωρίς ταυτόχρονα να διακυβεύονται εξίσου σημαντικοί τομείς του προϋπολογισμού, όπως η κοινωνική πρόνοια και η βιώσιμη ανάπτυξη. Οι θέσεις πολιτικής που μπορούν να ενσωματωθούν στις εθνικές αμυντικές πολιτικές των πράσινων περιλαμβάνουν την υποχρέωση του στρατού να υποβάλλει εκθέσεις σχετικά με τις εκπομπές, την αύξηση των κρατικών επενδύσεων σε πράσινες αμυντικές τεχνολογίες και τον ορισμό της ανεξάρτησης του στρατού από τον άνθρακα ως στρατηγικού στόχου, ο οποίος αποτελεί μέρος των εθνικών στόχων για το κλίμα.

Παρά το γεγονός ότι η στενότερη αμυντική συνεργασία της ΕΕ θα μπορούσε να παρέχει τη δυνατότητα για πιο στοχευμένες δαπάνες, και θεωρητικά να ενισχύσει τη θέση της ΕΕ στο NATO, θα απαιτούσε επίσης έως ένα συγκεκριμένο επίπεδο την παραίτηση από την εθνική κυριαρχία και την προσαρμογή των ιδρυτικών συνθηκών. Μια τόσο θεμελιώδης αλλαγή ενδέχεται να μην οδηγήσει στις βελτιώσεις που επιθυμούν οι πράσινοι και προοδευτικοί, και θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα μια υπερβολικά στρατιωτικοποιημένη εστίαση στην ασφάλεια.

Πυρηνικός αφοπλισμός

Ο πυρηνικός αφοπλισμός αποτελεί ένα πεδίο στο οποίο η θέση των πράσινων χαρακτηρίζεται από μεγάλη αξιοπιστία. Το NATO θα πρέπει να αποτελέσει ένα βασικό φόρουμ συζήτησης των θεμάτων πυρηνικού

αφοπλισμού και οι Πράσινοι μπορούν να ξεκινήσουν πιέζοντας για εσωτερική συμμόρφωση και να εργαστούν με σκοπό να διασφαλίσουν ότι όλα τα κράτη μέλη του ΝΑΤΟ θα επικυρώσουν την ΝΡΤ και την ΝΡΤW και ότι ενθαρρύνεται η υποβολή εκθέσεων και η συμμόρφωση στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ. Η προώθηση του διαλόγου στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ μεταξύ των κρατών που διαθέτουν και εκείνων που δεν διαθέτουν πυρηνικά οπλοστάσια πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα για τους πράσινους καθώς οδηγεί σε αυξημένη πίεση αναφορικά με τη συμμόρφωση. Άλλες θέσεις της πολιτικής για τις οποίες πρέπει να ασκηθεί πίεση είναι η κατάργηση (ή προσαρμογή) του Πυρηνικού Καταμερισμού, η υιοθέτηση μιας στρατηγικής μη πρώτης χρήσης εντός του ΝΑΤΟ και η απαγόρευση χρήσης των πυρηνικών οπλοστασίων στις εκπαιδευτικές ασκήσεις του ΝΑΤΟ. Η ανακήρυξη της Ευρώπης σε μια ζώνη χωρίς πυρηνικά όπλα θα πρέπει να αποτελέσει ένα όραμα που προωθείται από πράσινες φωνές.

Θεσμική επιρροή

Το ΝΑΤΟ αποτελεί μια συμμαχία κυρίαρχων κυβερνήσεων και συνεδριάζει σε κυβερνητικό και υπουργικό επίπεδο. Λόγω της εθνικής συνιστώσας της άμυνας και της ασφάλειας από στρατιωτική άποψη, ο πιο αποτελεσματικός τρόπος επηρεασμού του ΝΑΤΟ είναι να ασκηθεί πρώτα επιρροή στην εθνική συζήτηση για την άμυνα και την ασφάλεια. Ο γενικός στόχος των εμπειρογνομόνων, που ανήκουν στο πράσινο και προοδευτικό πολιτικό κίνημα, για τον τομέα της άμυνας και ασφάλειας είναι η εξεύρεση ομοϊδεατών χωρών εντός του ΝΑΤΟ, κομμάτων που συμμερίζονται τις ίδιες απόψεις στις κυβερνήσεις των κρατών μελών του ΝΑΤΟ και η αναζήτηση στρατηγικής τοποθέτησης.

Οι πράσινοι, τόσο στην αντιπολίτευση αλλά κυρίως στην κυβέρνηση, δε θα πρέπει να αφήσουν την ανάπτυξη στρατιωτικών και αμυντικών πολιτικών σε άλλα κόμματα.

Τα πράσινα κόμματα θα πρέπει να έχουν ως γενικό στόχο την εισοδο τους σε κυβερνητικούς συνασπισμούς και να θέτουν τις πράσινες στρατιωτικές και αμυντικές πολιτικές στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων.

Τη στιγμή που συντάσσεται το παρόν, τα περισσότερα πράσινα και προοδευτικά κόμματα στην Ευρώπη δεν βρίσκονται στην κυβέρνηση αλλά στην αντιπολίτευση. Αυτό σημαίνει ότι οι πολιτικοί/νομοθέτες περιορίζονται στην άσκηση επιρροής εκτός της εκτελεστικής εξουσίας. Απαιτείται επίσης να επικεντρωθούν εκεί που είναι δυνατή η άσκηση επιρροής. Είναι σημαντικό να αυξηθεί η παρουσία των Πρασίνων στην ΝΑΤΟ ΡΑ και η δημιουργία μιας ομάδας πρασίνων/προοδευτικών μέσα στη δομή της ΝΑΤΟ ΡΑ είναι μια καλή αρχή. Η ΝΑΤΟ ΡΑ ως φόρουμ, εφόσον χρησιμοποιηθεί στρατηγικά και μέσω συντονισμένων προσπαθειών, μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο για τους πράσινους, ιδιαίτερα εκείνους στην αντιπολίτευση. Πρόκειται, ωστόσο, για ένα φόρουμ με περιορισμένες δυνάμεις λήψης αποφάσεων και συνεπώς αποτελεί περισσότερο μέρος μιας μακροπρόθεσμης στρατηγικής παρά ένα αποτελεσματικό μέσο άσκησης συγκεκριμένης πολιτικής επιρροής.

Σημειώσεις

- 1 Δείτε επίσης τις πρόσφατες προσπάθειες του Heinrich Böll Stiftung να ταυτοποιήσει ένα δόγμα πράσινης εξωτερικής πολιτικής: <https://gr.boell.org/en/2023/09/13/green-foreign-policy-snapshots>

Παραρτήματα

Κατάλογος συντομογραφιών

ΚΕΠΠΑ: Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας

ΕC: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

EELV: Europe Écologie Les Verts

EDIRPA: Ενίσχυση της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας μέσω κοινών προμηθειών

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΑΕΠ: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

GEF: Ευρωπαϊκό Πράσινο Ίδρυμα

MDG: Miljøpartiet De Grønne

ΝΑΤΟ: Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου

ΝΑΤΟ ΡΑ: Κοινοβουλευτική Συνέλευση ΝΑΤΟ

ΝΡΤ: Συνθήκη για τη Μη Διάδοση των Πυρηνικών Όπλων

ΟΑΣΕ: Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη

SF: Socialistisk folkeparti

ΤΡΝW: Συνθήκη για την Απαγόρευση των Πυρηνικών Όπλων

Ερωτήσεις συνέντευξης

Η χαρτογράφηση αυτή περιελάμβανε συνεντεύξεις με συμμετέχοντες από δέκα χώρες μελέτης, προκειμένου να συγκεντρωθούν συγκεκριμένα παραδείγματα και εμπειρίες από τους πράσινους και τους προοδευτικούς σε όλη την Ευρώπη.

Ειδικά για τα κόμματα:

- Διαθέτει το κόμμα σας μια θέση πολιτικής συγκεκριμένα σε σχέση με το ΝΑΤΟ;
- Σε ποιο βαθμό το ΝΑΤΟ είναι ένα φόρουμ στο οποίο το κόμμα σας επιθυμεί να ασκήσει επιρροή και/ή να συμμετάσχει;
- Αν ναι, ποια είναι η στρατηγική και ο γενικός στόχος αυτής της θέσης;

Γενικά:

- Είναι δυνατόν να ασκηθεί επιρροή σε μια στρατιωτική συμμαχία από μια θέση μη βίας;
- Είναι δυνατόν να είσαι θετικός απέναντι στο ΝΑΤΟ ή να μην είσαι αντίθετος και να διεκδικείς μια θέση φεμινιστικής εξωτερικής πολιτικής; Αν ναι, πώς; Αν όχι, γιατί;
- Ποια σχέση, εφόσον υπάρχει, βλέπετε μεταξύ της ΕΕ και του ΝΑΤΟ; Ποιες ευκαιρίες βλέπετε; Ποιους κινδύνους βλέπετε;
- Έχουν οι πράσινοι και τα άλλα προοδευτικά κόμματα και κινήματα κάποιο ρόλο να διαδραματίσουν στη διαμόρφωση και διεύρυνση του σχεδιασμού και του ορισμού της ασφάλειας στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ;

Κατάλογος κομμάτων που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις

Χώρα	Μέλος του NATO;	Κόμμα	Αντιπολίτευση ή Κυβέρνηση; (από τον Νοέμβριο του 2023)	Θέση του κόμματος για την ένταξη στο NATO (από τον Νοέμβριο του 2023)
Φινλανδία	Ναι, από τον Απρίλιο του 2023	Vihreät	Αντιπολίτευση	Στήριξη για την ένταξη στο NATO
Σουηδία	Ναι, από τον Μάρτιο του 2024	Miljöpartiet de gröna	Αντιπολίτευση	Κατά της ένταξης στο NATO
Νορβηγία	Ναι, ιδρυτικό μέλος, 1949.	Miljøpartiet De Grønne	Αντιπολίτευση	Στήριξη για την ένταξη στο NATO
Ισλανδία	Ναι, ιδρυτικό μέλος, 1949.	Píratar	Αντιπολίτευση	Στήριξη για την ένταξη στο NATO
Γερμανία	Ναι, ιδρυτικό μέλος, 1955.	Bündnis 90/ Die Grünen	Κυβέρνηση συνασπισμού	Στήριξη για την ένταξη στο NATO
Λουξεμβούργο	Ναι, ιδρυτικό μέλος, 1949.	Déi Gréng.	Κυβέρνηση συνασπισμού	Στήριξη για την ένταξη στο NATO
Γαλλία	Ναι, ιδρυτικό μέλος, 1949.	Écologie Les Verts, Les Écologistes	Αντιπολίτευση	Κατά της ένταξης στο NATO
Βέλγιο	Ναι, ιδρυτικό μέλος, 1949.	Groen	Κυβέρνηση συνασπισμού	Στήριξη για την ένταξη στο NATO
	Ναι, ιδρυτικό μέλος, 1949.	Écolo	Κυβέρνηση συνασπισμού	Στήριξη για την ένταξη στο NATO
Δανία	Ναι, ιδρυτικό μέλος, 1949.	Socialistisk folkeparti	Αντιπολίτευση	Στήριξη για την ένταξη στο NATO
Κάτω Χώρες	Ναι, ιδρυτικό μέλος, 1949.	GroenLinks	Αντιπολίτευση	Στήριξη για την ένταξη στο NATO

Πλοήγηση στο NATO

Τα πράσινα και προοδευτικά κόμματα σε όλη την Ευρώπη αντιμετώπιζαν ανέκαθεν με σκεπτικισμό τη στρατιωτική βιομηχανία και τις αμυντικές συμμαχίες όπως το NATO. Ταυτόχρονα, ο ρωσικός επιθετικός πόλεμος κατά της Ουκρανίας έφερε στο προσκήνιο τα υφιστάμενα τρωτά σημεία ασφάλειας και άλλαξε βαθιά τη δημόσια και πολιτική συζήτηση. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, το πράσινο κίνημα μπορεί να έχει διαφορετικές στάσεις έναντι του NATO, αλλά βρίσκεται αντιμέτωπο με την πολιτική πραγματικότητα, όχι με το *εάν* αλλά με το *πώς* θα συμμετάσχει σε αυτό. Βάσει της δευτερογενούς έρευνας και των συνεντεύξεων με τους εμπειρογνώμονες από δέκα χώρες που μελετήθηκαν, η παρούσα έκθεση διερευνά τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους μπορούν οι πράσινοι και προοδευτικοί να ασκήσουν επιρροή στο NATO, καθώς και τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που συνεπάγεται αυτό.

GREEN EUROPEAN FOUNDATION

Green European Foundation

Rue du Fossé – 1536 Luxembourg
Brussels Office: Mundo Madou
Avenue des Arts 7-8
1210 Brussels, Belgium
+32 2 329 00 50
info@gef.eu

WEBSITE: www.gef.eu
X (TWITTER): @GEF_Europe
FACEBOOK: [GreenEuropeanFoundation](https://www.facebook.com/GreenEuropeanFoundation)
INSTAGRAM: @GEF_Europe
LINKEDIN: [Green European Foundation](https://www.linkedin.com/company/green-european-foundation)

HEINRICH BÖLL STIFTUNG
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ Γραφείο Θεσσαλονίκης, Ελλάδα

Οδός Αριστοτέλους 3, 54624
Θεσσαλονίκη, Ελλάδα
+30 2310 28 28 29
gr-info@gr.boell.org

WEBSITE: gr.boell.org/el
X (TWITTER): [boell_gr](https://twitter.com/boell_gr)
FACEBOOK: [gr.boell](https://www.facebook.com/gr.boell)
YOUTUBE: [@hbs_gr](https://www.youtube.com/@hbs_gr)
LINKEDIN: [boell-gr](https://www.linkedin.com/company/boell-gr)